

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	p.2
WIE ZIJN WIJ?	p.3
1. OPDRACHTEN	p.3
2. DOELPUBLIEK	p.4
3. FINANCIERING	p.4
DE JONGEREN VAN MENTOR-ESCALE	p.6
1. ALGEMENE SITUATIE	p.6
2. GETUIGENISSEN	p.7
3. PROFIEL VAN DE JONGEREN BEGELEID IN MENTOR-ESCALE IN 2012	p.9
HET WERK VAN MENTOR-ESCALE	p.16
1. INDIVIDUELE BEGELEIDING	p.16
2. GROEPSACTIVITEITEN	p.37
HET TEAM	p.45
VORMINGSPROCES	p.46
SAMENWERKING EN LOBBYWERK	p.47
VOOR MIJ IS MENTOR ...	p.49

INLEIDING

In deze tijden van crisis zou het verleidelijk kunnen zijn om ons te verschansen achter communautaristische of xenofobe politieke standpunten die stellen dat we beter af zijn zonder “de anderen”. De aanpak van Mentor-Escale getuigt echter van de keuze voor een andere soort samenleving. Volgens de overtuiging van de stichters, en volgens de *Conventie van Genève betreffende de Status van Vluchtelingen* die België in 1951 ondertekende, hebben migranten immers hun plaats in ons land en moeten we ze helpen om zich harmonieus te integreren in onze samenleving.

Mentor-Escale zorgt voor de opvang en begeleiding van de kwetsbaarsten onder hen: jongeren die zonder familie in België verblijven, waaronder een grote groep alleenstaande jonge moeders. Wij helpen hen om hun verantwoordelijkheidszin te ontwikkelen en om de nodige sociale vaardigheden en beroepscompetenties te verwerven, waardoor ze zich ten volle kunnen ontplooiën en kunnen bijdragen tot de gemeenschap die hen opneemt. Tal van jongeren hebben ons al toevertrouwd dat ze zonder onze hulp ongetwijfeld verzeild waren geraakt in een leven vol problemen, zoals zo vele adolescenten die volledig op zichzelf aangewezen zijn. De acties die wij ondernemen zouden niet mogelijk zijn zonder de steun van overheidsinstanties en onze talrijke sponsors en schenkers. Ik wil hen hierbij dan ook van harte bedanken.

François Casier

Voorzitter van de raad van bestuur van Mentor-Escale

Mentor-Escale is een unieke begeleidingsdienst voor jongeren, die zich van de vele andere organisaties onderscheidt door solidariteit voorop te stellen.

Bij Mentor voelen jongeren zich thuis en kunnen ze in alle vertrouwen praten. Ze maken er deel uit van een gemeenschap die hun diverse activiteiten aanbiedt, die hen begeleidt en raad geeft terwijl ze op weg gaan om hun doelen te bereiken. De vzw organiseert bovendien kampen tijdens de schoolvakanties waar jongeren elkaar terug kunnen zien, ideeën kunnen delen, uitwisselen en vernieuwen, en nieuwe vriendschapsbanden kunnen smeden.

De diensten van Mentor-Escale zijn onmisbaar en essentieel voor buitenlandse jongeren die alleen in België aankomen.

(Ilyass, 18 jaar, afkomstig uit Ghana, sinds een jaar begeleid door Mentor-Escale.)

WIE ZIJN WIJ?

1. OPDRACHTEN

Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen begeleiden in hun traject naar zelfstandigheid en welzijn.

In dit kader richten we ons op de volgende doelstellingen:

- de culturele achtergrond van de jongeren waarderen;
- het sociaal netwerk verstevigen;
- hun ontplooiing bevorderen;
- de jongeren begeleiden bij het ontwikkelen van een levenstraject;
- een kritische, actieve en bewuste houding als burger ontwikkelen.

De begeleiding bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een aangepaste **individuele begeleiding**;
- **Groepsbegeleiding**.

2. DOELPUBLIEK

Om in aanmerking te komen **voor de individuele begeleiding** moet de jongere:

- Vluchteling zijn ;
- Jonger dan 18 jaar zijn wanneer hij/zij bij ons aankomt;
- In België verblijven zonder ouders of iemand die wettelijk aansprakelijk is, met uiteraard uitzondering van de voogd die verplicht moet worden aangesteld sinds de programmawet van 24 december 2002 betreffende de “Voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen” (KB van 22 december 2003 – BS van 29.01.2004) in werking is getreden;
- In staat zijn om, middels aangepaste begeleiding, zelfstandig te wonen;
- Recht hebben op sociale steun;
- Instemmen met ons begeleidingssysteem.

Om te kunnen deelnemen aan de **groepsactiviteiten**, moest de jongere in 2012:

- Jonger dan 26 jaar zijn;
- NBMV zijn of geweest zijn, of bevriend zijn met iemand bij Mentor-Escale;
- Een inschrijvingsformulier invullen;
- Instemmen met ons begeleidingssysteem (het reglement tekenen en aanvaarden).

3. FINANCIERING

In 2012 waren onze bronnen van overheidssteun de volgende:

- Het Ministerie van Sociale Integratie via een jaarovereenkomst met FEDASIL: deze subsidie dekte een deel van het salaris van de teamleden en van de werkingskosten.
- Het Europees Vluchtelingenfonds: dit fonds heeft de uitvoering van een grootschalig project rond groepsbegeleiding mogelijk gemaakt.
- Het Brussels Gewest: drie nieuwe krachten werden ingezet via gesubsidieerde contracten.
- Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen: we kregen een specifieke subsidie van het FIM (Federaal Impulsfonds voor het Migrantenbeleid) voor onze groepsactiviteiten.

- De Franse Gemeenschap: sinds november 2010 worden we gesteund door de Franstalige Gemeenschap om een pilootproject te ontwikkelen voor begeleid zelfstandig gemeenschapswonen.
- De Franse Gemeenschapscommissie COCOF: dankzij het project PHARE (Personnes Handicapées Autonomie Recherchée) hebben we een extra werkracht mogen verwelkomen in ons team.
- Federale en bicommunautaire sociale fondsen van de non-profitsector: met een van die fondsen hebben we de maandelijkse supervisie voor de maatschappelijk werkers kunnen financieren.

De rest van ons werk werd met privémiddelen gefinancierd.

We organiseren elk jaar een voorstelling die ons inkomsten oplevert waarmee we de personeelskosten alsook een deel van de noodzakelijke werkingskosten kunnen dekken.

Naast de financiële bijdragen hebben we ook concrete materiële hulp gekregen:

- BNP Paribas Fortis Foundation: we hebben 5 tweedehandscomputers gekregen ter aanvulling van ons informaticapark.

We hebben ook van de volgende twee organisaties niet-bederfelijke levensmiddelen ontvangen, die de jongeren gratis kunnen komen afhalen bij Mentor-Escale:

- De Voedselbank Brussel-Brabant (maandelijks, het hele jaar door)
- Arc-en-Ciel (jaarlijks)

DE JONGEREN VAN MENTOR-ESCALE

1. ALGEMENE SITUATIE

Net als de volwassenen vluchten jonge vluchtelingen voor de oorlog en de gewapende conflicten, voor vervolging, armoede en schaarste. Sommigen onder hen worden het slachtoffer van mensenhandel, economische uitbuiting of seksueel misbruik.

Een deel van de niet-begeleide minderjarigen komt tot aan de grens in het gezelschap van een goede of verre kennis van de familie; anderen maken gebruik van de diensten van een “smokkelaar” die moeten worden betaald, waardoor de familie van de jongere erg in de schulden raakt. Die schulden zullen zwaar op hem blijven wegen tijdens het verdere verloop van zijn levenstraject in België, zowel op materieel als op mentaal vlak. Maar soms blijkt dat er ook jongeren zijn die alleen hebben gereisd. In dat geval gaat het meestal om jongeren die tussen 17 en 18 jaar oud zijn.

Wanneer deze jongeren aankomen in een West-Europees land zoals België, zijn ze dus alleen, zonder enige familiale ondersteuning. Ze lijden onder de scheiding, het misbruik en de trauma's die ze hebben meegemaakt.

Vanaf het ogenblik dat ze op het grondgebied of in het land aankomen, botsen ze vaak op de taalbarrières en hebben ze de middelen niet om in hun levensonderhoud te voorzien. Meestal hebben ze geen bezittingen en zijn ze dan ook uiterst kwetsbaar en vatbaar voor uitbuiting. Ze hebben het zwaar te verduren zowel op sociaal als psychologisch vlak en hebben nood aan een aangepaste begeleiding, op maat van hun behoeftes en specifieke situatie.

2. GETUIGENISSEN

Ze is 18 jaar, komt uit Guinee-Conakry en wordt sinds 2 jaar begeleid door Mentor-Escale

“Ik ben 18, ik heb een zoontje van bijna 5 jaar in Guinee en een zoontje van 3 jaar dat hier bij mij woont. Ik studeer Frans, ik leer lezen en schrijven. Ik heb al veel vooruitgang geboekt. In Guinee verkocht ik ‘bissap’¹ en deed ik de schoonmaak in huis — dat is de plicht van alle vrouwen. Ik woonde bij mijn tante en mijn broers, want mijn mama stierf toen ik nog klein was. Ik vraag mij vaak af wat voor iemand zij was ... Bij mijn tante moest ik alle huishoudelijke taken doen en ze sloeg mij vaak. Ik speelde ook graag met een poppenservies.

Toen ik moeder werd, is mijn gedrag snel veranderd ... Ik ben geen klein meisje meer, ik moet vroeg opstaan, ik ben de hele tijd bezig omdat ik alleen thuis ben met mijn zoontje. In Guinee kun je wel gemakkelijk je kind aan iemand toevertrouwen als je ergens naartoe moet. Hier is dat ingewikkeld en moet je zorgen dat je kind naar een crèche kan. Ik wil mij graag inzetten voor mijn kinderen, ik wil hun toekomst voorbereiden. Ik zou graag hebben dat ze voetballer of politieman worden. Ik vind het belangrijk dat mijn zoon beleefd is, dat hij 'dank u' zegt, dat hij proper is, braaf speelt, de andere kinderen niet slaat en de onbekenden die wij in ons huis opvangen goed verwelkomt. Soms ga ik met mijn zoontje naar het park, soms blijven we thuis televisie kijken. Na zijn flesje streef ik hem over zijn hoofdje zodat hij in slaap valt, en soms zing ik een liedje voor hem. In Guinee spelen de kinderen buiten met elkaar. Ik vind het goed om kinderen te hebben. Zo ben je gerust als ze eenmaal groot geworden zijn. Ik vind het niet zo ingewikkeld om mama te zijn.

Ik ben blij dat ik in België ben. Als je hier voor het eerst aankomt is het moeilijk, want je begrijpt niet alles, het is anders dan in Afrika, maar iedereen die ik ontmoet heb, heeft zich goed ontfemd over mij. Bij Mentor-Escale heb ik aan veel activiteiten meegedaan, ONE² komt ook langs, er zijn opleidingen en uistapjes tijdens de vakantie. Ik vind dat goed voor mij, want we hebben veel dingen gedaan met de kinderen die ik voordien niet kende. Toen ik in een transitwoning verbleef, was er een mevrouw die bij mij langskwam en mij hielp om mijn post te lezen, om mijn facturen te begrijpen, om winkels te vinden die niet te duur zijn, en om mijn kind te verzorgen. Dankzij Mentor-Escale is er voor mij al heel veel veranderd op het gebied van zorgen voor mijn kinderen. Nu zoek ik een appartement, maar het is heel moeilijk om onderdak te vinden als je geen werk hebt. Als ik klaar ben met mijn lessen Frans zou ik graag een opleiding volgen en verpleeghulp worden, of gaan schoonmaken ...”

¹ Drank bereid op basis van hibiscusbloemen.

² Office de la Naissance et de l'Enfance, de Franstalige tegenhanger van Kind en Gezin

Hij is 17 jaar, komt uit Afghanistan en wordt sinds anderhalf jaar begeleid door Mentor-Escale

"Ik ben 17, ik ben in België aangekomen met mijn jongere broer, die nu 14 is. Tot voor kort verbleven wij in een transitwoning van Mentor-Escale, waar we een jaar gewoond hebben. Elke week kwam er een opvoeder bij ons langs. Toen we de woning moesten verlaten heeft Mentor-Escale ons ook geholpen om een nieuw huis te vinden. Als we een probleem hebben, kunnen we altijd terecht bij Mentor-Escale om erover te praten. Nu hebben we dankzij Mentor ook een nieuwe school gevonden. Ik wil Mentor-Escale dan ook uit de grond van mijn hart bedanken ..."

Ze is 18 jaar, komt uit de Democratische Republiek Congo en wordt sinds 1 jaar begeleid door Mentor-Escale

"Ik ben een jonge mama van 18 jaar. Ik heb een dochtertje van 3,5 jaar. Ik heb de Congolese nationaliteit en ik ben sinds 2011 in België. Ik had nood aan bescherming, en daarom ben ik naar België gekomen.

Mentor-Escale vind ik heel goed. Het betekent veel voor mij.

Ik ga er vaak op woensdagnamiddag naartoe met mijn dochtertje, want er zijn activiteiten en je kunt er andere jonge mensen ontmoeten en op internet gaan. Ik ga er ook vaak alleen naartoe, vooral om met mijn maatschappelijk werker te praten.

Dankzij Mentor-Escale heb ik een school en een dokter gevonden, en ik heb ook onderdak gekregen in een transitwoning van 'Logement pour tous'. De opvoedster voor jonge mama's kwam vaak langs in die woning om te zien of alles goed ging. Soms praatten we gewoon, soms gingen we eens naar het park. Vooral in het begin toen ik alleen was, was het leuk dat er iemand bij mij langskwam.

Ik doe ook vaak mee aan de activiteiten voor jonge moeders. We zijn naar de bibliotheek geweest en naar de zoo, en we hebben veel activiteiten gedaan bij Mentor-Escale. We hebben bijvoorbeeld spelletjes ineengeknutseld, we hebben een boek gemaakt, verhalen verteld ... Soms kwam de verpleegster van ONE ook langs om uit te leggen hoe je je kind moet verzorgen. Dat vind ik goed, want ik vind dat interessant. Ik leer veel bij en zelfs mijn dochter heeft al dingen geleerd.

Er zijn ook activiteiten met de andere jongeren. We zijn met een hele groep naar de zee geweest en die dag heb ik kennisgemaakt met andere jongeren, zowel jongens als meisjes. Er komen ook af en toe vrouwen van gezinsplanning, die dan dingen uitleggen. Ook dat is heel interessant.

Mijn maatschappelijk werker moedigt mij sterk aan bij alle stappen die ik moet nemen. Ze helpt mij om oplossingen voor mijn problemen te vinden, zoals voor administratieve zaken. Samen met mijn advocate en mijn voogd, heeft ze mij ook geholpen om aanspraak te maken op sociale hulp, en om de nodige stappen te zetten om legaal in België te kunnen blijven. Dankzij haar heb ik geleerd om mijn plan te trekken, om afspraken te maken en om zelf oplossingen te zoeken. Daarna bespreken we samen wat ik allemaal gedaan heb. Ik ben blij dat ik bij Mentor-Escale kan langsgaan om met mijn maatschappelijk werker te praten.

3. PROFIEL VAN DE JONGEREN BEGELEID IN MENTOR-ESCALE IN 2012

3.1. Inleiding

Individuele begeleiding

We zijn het jaar 2012 gestart met **85 jongeren** die al in 2011 individueel begeleid werden, waarvan **11 baby's**.

In totaal hebben **147 jongeren** individuele begeleiding gekregen in 2012, waarvan **21 baby's**.

In 2012 hebben we **71** nieuwe aanvragen voor begeleiding geregistreerd.

Van die aanvragen:

- werden er **53** aanvaard,
- zijn er **18** jongeren doorverwezen naar andere instellingen omdat ze niet voldeden aan onze toelatingsvoorwaarden (leeftijd, statuut, doorverwijzingsstructuur ...),
- waren nog **19** aanvragen in behandeling op 31/12/2012.

Groepsactiviteiten

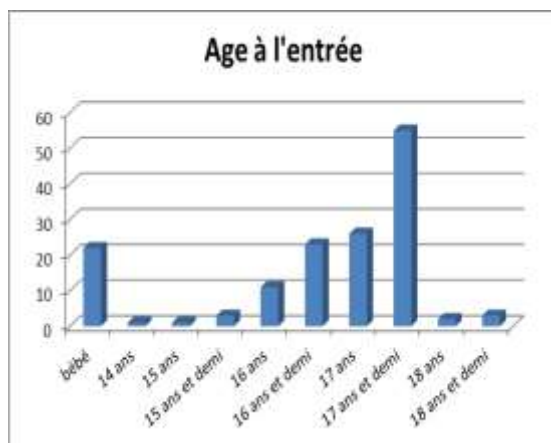
Voor de groepsactiviteiten hebben we **120 jongeren** ingeschreven die niet (meer) individueel werden begeleid.

3.2. Tabellen en statistieken

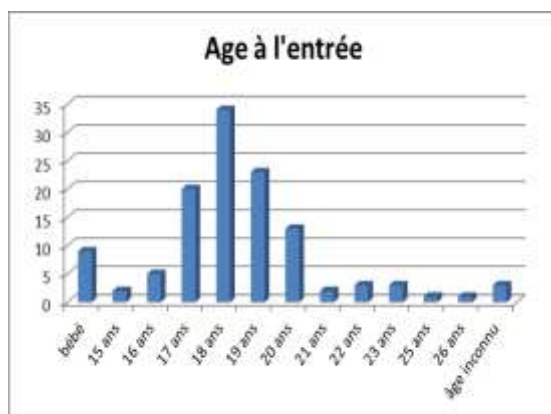
Leeftijd bij aankomst

Individuele begeleiding

- Alle begeleide jongeren in 2012 bij elkaar beschouwd, was **37%** van de jongeren **17,5 jaar** oud bij aankomst in Mentor-Escale.
- De gemiddelde leeftijd bij aankomst van de jongeren begeleid in 2012 bedroeg **17 jaar** (de baby's buiten beschouwing gelaten).
- Het aantal jongeren dat **16,5 jaar** oud was bij aankomst is meer dan **verdubbeld** in vergelijking met 2011.

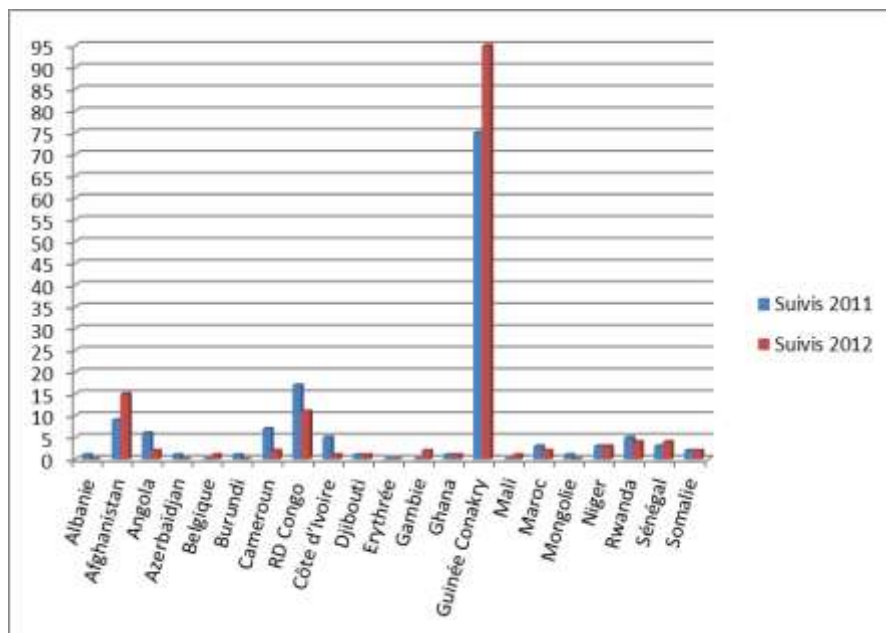
Groepsactiviteiten

- **30%** van alle jongeren zijn ingeschreven voor de groepsactiviteiten is **18 jaar**.
- De gemiddelde leeftijd bij de inschrijving voor de groepsactiviteiten is met een jaar gestegen tegenover 2011, van 17 naar **18 jaar** (de baby's buiten beschouwing gelaten) in 2012.
- **3** jongeren hebben hun leeftijd niet vermeld bij de inschrijving.

Land van herkomst

Individuele begeleiding

- De begeleide jongeren in 2012 zijn afkomstig uit **16 verschillende landen** (tegenover 18 in 2011).
- De sterkst vertegenwoordigde landen zijn **Guinee-Conakry** (53,5% in 2012 tegenover 51,7% in 2011 en 32,4% in 2010), de **Democratische Republiek Congo** (7,48% in 2012 tegenover 11,97% in 2011 en 23,4% in 2010) en **Afghanistan** (10,2% in 2012 tegenover 6,3% in 2011 en 12% in 2010).
- De stijging van het aantal begeleide jongeren afkomstig uit Guinee-Conakry, die we al sinds 2010 vaststellen, blijft sterk voortduren, want in 2012 was **64,5%** van de nieuwe begeleide jongeren afkomstig uit **Guinee-Conakry**. Het aantal jongeren afkomstig uit Afghanistan vertegenwoordigt **14,5%** van de nieuwkomers in 2012.

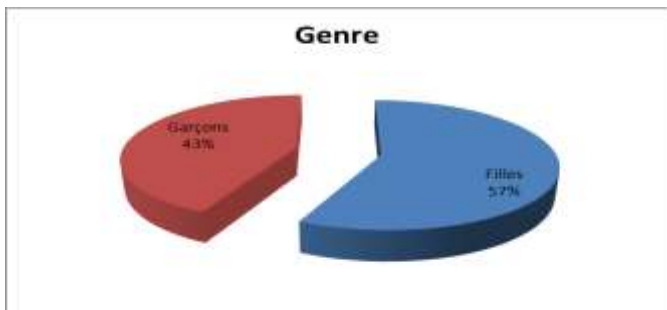
Groepsactiviteiten

- De voor de groepsactiviteiten ingeschreven jongeren zijn afkomstig uit **33 verschillende landen**.
- De sterkst vertegenwoordigde landen zijn **Guinee-Conakry, de DR Congo, Marokko, Rwanda en Afghanistan**. De Guineese en Congoese jongeren zijn voornamelijk jongeren die eerder individueel werden begeleid, maar die de leeftijd van 20 jaar hebben bereikt of zelfstandig zijn geworden en niet meer worden gevolgd door de maatschappelijk werkers. De Marokkaanse jongeren zijn voornamelijk NBMV's³ die niet door Fedasil werden opgevangen in 2012.

³ Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen

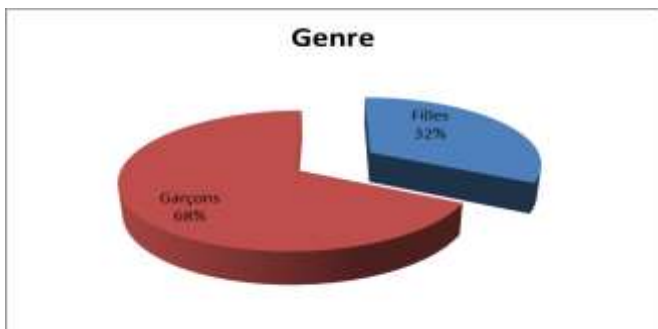
Geslacht

Individuele begeleiding

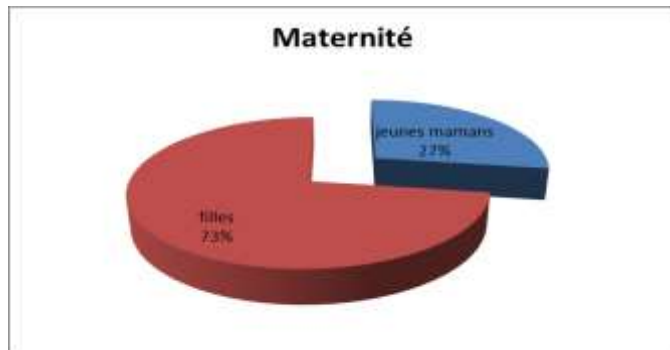
- In 2012 hebben we **84** meisjes en **63** jongens begeleid.
- De meisjes vertegenwoordigen **57%** van de jongeren begeleid in 2012, oftewel op 1% na hetzelfde percentage als in 2011. We blijven uitgaan van de veronderstelling dat de maatschappelijk werkers in de centra van Fedasil, die de jongeren naar ons doorverwijzen, relatief wat meer bekommerd zijn om zelfstandig levende meisjes dan om zelfstandig levende jongens. Dit percentage is namelijk niet representatief voor de verdeling tussen mannen en vrouwen binnen de opvangcentra.

Groepsactiviteiten

- In 2012 hebben **35 meisjes** en **73 jongens** die niet individueel werden begeleid zich ingeschreven voor de groepsactiviteiten.

Jonge moeders

- Van alle meisjes die we begeleid hebben in 2012 zijn er 20 jonge moeders, oftewel **27%** van de begeleide meisjes.

Situatie van de jongeren m.b.t. hun verblijfsprocedure

Individuele begeleiding

Een grote meerderheid van de jongeren die we dit jaar hebben opgevangen, waren **Erkende Vluchtelingen** of personen met **Subsidiaire Beschermingsstatus**. Dat komt doordat de jongeren vaak tot het einde van hun verblijfsprocedure in het opvangcentrum blijven en doordat een van de voorwaarden om voor individuele begeleiding in aanmerking te komen het recht op sociale steun is.

Groepsactiviteiten

In 2012 waren de ingeschreven jongeren gewoonlijk **Asielzoekers, Erkende Vluchtelingen** of personen met **Subsidiaire Beschermingsstatus**.

Herkomst

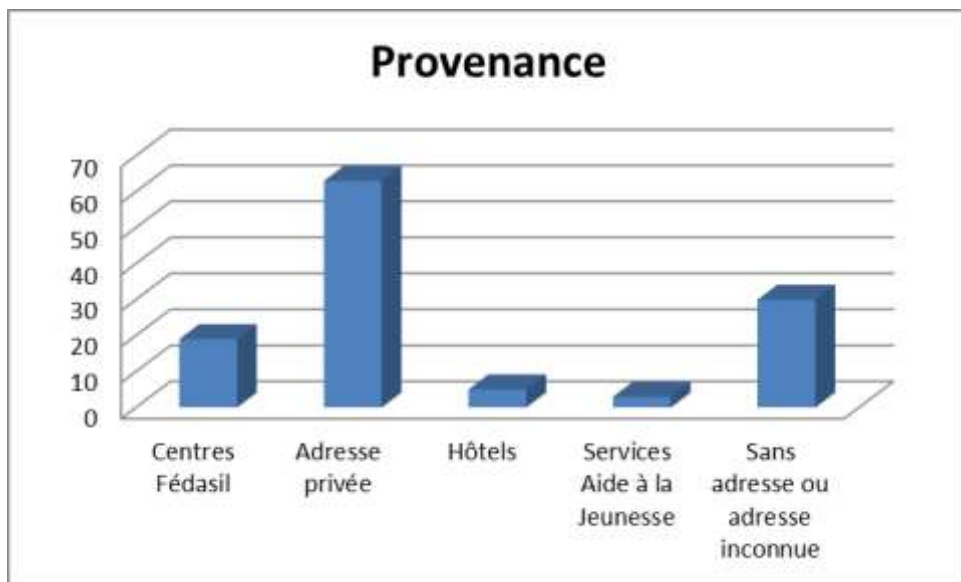
Individuele begeleiding

Opvangstructuur	Begeleidingen in 2012
Opvangcentra Fedasil	137
Andere	10
Totaal	147

Opvangstructuren verbonden aan Fedasil	Begeleidingen in 2011	Begeleidingen in 2012
CADE	37	32
Centrum Barvaux	0	1
Centrum Lint, Antwerpen	1	1
Centrum Hotton	0	1
Centrum Ukkel	0	2
Centrum Bovigny	2	3
Centrum Charleroi	0	2
Centrum Florennes	22	27
Centrum Jodoigne	14	8
Centrum Morlanwelz	11	12
Centrum Rixensart	15	25
Centrum Kapellen	0	0
Centrum Sint-Truiden	1	1
Centrum Stoumont	4	4
Centrum Virton	0	2
Rode Kruis Eeklo	0	1
Rode Kruis Deinze	0	0
ILA Braine-le-Château	1	6
ILA Maillen	2	6
ILA Watermaal-Bosvoorde	0	2
ILA Waterloo	0	1
Totaal	110	137

- In 2012 hebben we **137 jongeren** begeleid die kwamen **uit een opvangstructuur verbonden aan Fedasil**.
- De jongeren uit een opvangstructuur verbonden aan Fedasil vertegenwoordigen **95,7%** van de **nieuwe begeleidingen** opgestart in 2012.
- Deze jongeren komen uit **18 verschillende opvangstructuren** die deel uitmaken van de opvangstructuren opgenomen in de conventie (federale opvangcentra, opvangcentra van het Belgische Rode Kruis, LOI), wat neerkomt op een stijging van 38%.
- **23,5%** van de jongeren wordt door het Klein Kasteeltje (**CADE**) naar ons gestuurd, wat een daling van 10% betekent in vergelijking met 2011. Daarna volgen de centra van **Florennes en Rixensart** met een duidelijke stijging, gevolgd door **Morlanwelz**.
- In 2012 hebben we, met uitzondering van de transitwoningen, geen aanvragen meer aanvaard die strikt genomen niet meer onder de Fedasil-conventie vallen, bij gebrek aan financiële middelen voor de begeleiding van die jongeren.

Groepsactiviteiten

Bij hun inschrijving voor de groepsactiviteiten:

- woonde **52,5%** van de jongeren **op zelfstandige basis**
- verbleef **14%** in een **centrum van Fedasil**
- gaf **25%** **geen adres** op
- De **sterke daling** van het aantal jongeren die in een **hotel** verblijven (27%) komt door de sluiting van plaatsen in hotels

HET WERK VAN MENTOR-ESCALE

INDIVIDUELE BEGELEIDING

1. DOELSTELLING

De individuele begeleiding heeft als doel de jongere te begeleiden in zijn traject naar zelfstandigheid en welzijn door hem een actief te betrekken bij de ondernomen stappen opdat hij/zij geleidelijk aan een toekomstproject kan opbouwen en als volwaardige burger van de maatschappij deel kan uitmaken.

2. BASISPRINCIPES

2.1. Luisteren naar de jongere

Luisteren naar de jongere, in alle betekenissen van het woord, is één van de principes waarop de aanpak van Mentor-Escale is gebaseerd. Het is een principe dat geen enkel vooroordeel duldt over niet-begeleide minderjarigen die in België wonen. Integendeel, de filosofie van Mentor-Escale bestaat er juist in te luisteren naar de jongere zonder vooroordelen en te proberen begrijpen in welke situatie hij zit en welke doelstellingen hij voor ogen heeft.

Soms is de jongere niet in staat om zijn behoeftes of doelstellingen te verwoorden. Ons werk bestaat erin hem te helpen, niet door hem te tonen welke weg hij moet volgen, maar wel door hem de keuzemogelijkheden te bieden, hem te informeren en een aantal vragen te stellen die hem helpen aanzetten tot nadenken.

Naast het bespreken van de werk- of opleidingsmogelijkheden, is het vooral van belang te achterhalen wat de jongere doormaakt en wat er in zijn hoofd omgaat. Het is dan ook de bedoeling te vertrekken van die zorgen en er samen met de jongere aan te werken enkel en alleen in functie van zijn eigen interesse.

Het vertrouwelijkheidsprincipe, als logisch gevolg van het luistervaardigheidsprincipe, is eveneens van belang voor onze manier van werken. Zo zal de jongere niet alleen goed worden ontvangen en gehoord maar kan hij er ook op rekenen dat zijn verhaal of zijn problemen niet aan andere jongeren noch aan externe personen worden doorverteld zonder zijn toestemming.

2.2. Omkadering van de jongere

De niet-begeleide minderjarige verblijft per definitie zonder ouder in België. Naast de aangeboden opvang en het luisterend oor, zijnde een basisprincipe, zijn we, professioneel gezien, als volwassenen, ook een rolmodel voor hen. In dat opzicht denken we vooral aan de opvoeding van de jongere in de ruime zin van het woord. We zorgen er, met andere woorden, voor dat niet alleen zijn basisbehoeften gewaarborgd zijn maar dat hij ook zijn plichten kent, de gevolgen van zijn keuzes weet te dragen en zijn grenzen leert te stellen.

Hoewel het vlotter zou verlopen mocht alles in de plaats van de jongere zelf worden gedaan, trachten we hem voortdurend te betrekken bij de te ondernemen stappen om zo zijn leertraject naar zelfstandigheid vooruit te helpen, wat uiteindelijk ons hoofddoel is. We willen onze begeleiding niet op één enkel punt richten maar wel binnen een ruimere educatieve aanpak plaatsen.

Het is belangrijk dat de jongeren (opnieuw) zelf hun leven in handen hebben, dat ze niet eeuwig op hulp aangewezen blijven. De maatschappelijk werker zal gedurende het verloop van de begeleiding erop toezien dat de jongere de nodige vaardigheden ontwikkelt die zijn verdere ontplooiing en leertraject naar zelfstandigheid zullen bevorderen.

2.3. De vertrouwde omgeving van de jongere in aanmerking nemen

Het individuele werk met de jongere gebeurt niet op een geïsoleerde manier. Étant donné que l'adolescent est encore réellement ou symboliquement fort tourné vers ses

Aangezien de adolescent fysisch of mentaal nog sterk verbonden is met zijn ouders, broers en zussen (in welke situatie die zich momenteel ook moge bevinden: ze leven in hun land, zijn omgekomen of vermist, hebben al dan niet contact met het gevluchte kind), zal Mentor-Escale, als de mogelijkheid zich voordoet, samen met jongeren over zijn familiebanden praten en hem eventueel helpen om de verbroken banden te herstellen.

De kennis omtrent de plaats die de jongere in zijn eigen omgeving inneemt kan bovendien helpen om beter te begrijpen hoe de jongere zich in het gastland opstelt. Dit is een uiterst gevoelig punt waaraan samen met de jongere moet worden gewerkt. Bepaalde vragen die we moeten stellen om hun familiale achtergrond beter te begrijpen, kunnen de jongeren doen denken aan de gesprekken die ze hebben moeten ondergaan in het kader van de verblijfsprocedure en die tot een mogelijke terugkeer naar hun land hadden kunnen leiden. Het gaat dus vaak om pijnlijke momenten in hun leven als vluchteling die velen onder hen proberen te verdringen.

2.4. Collegialiteit

Elke jongere wordt begeleid door het hele team van Mentor-Escale. Hoewel voor de jongere de maatschappelijk werker zijn aanspreekfiguur is, heeft elk lid van het team niet noodzakelijk de juiste antwoorden of middelen klaar liggen om de jongere te helpen. Het werk in teamverband betekent dat niemand zich te sterk mag binden aan een jongere. Dit is ook een belangrijk principe voor onze werking. De maatschappelijk werker werkt samen met de andere collega's van het team om de jongere te helpen.

De jongere kan rekenen op een coherent team, samengesteld uit diverse persoonlijkheden, dat hem vanuit verschillende invalshoeken kan helpen nadenken. Door in contact te komen met andere mensen dan zijn maatschappelijk werker, kan de jongere zijn contactennetwerk vergroten. Anderzijds krijgt het team daardoor een beter zicht op de situatie van de jongere. We zijn van mening dat, op die manier, de aanbevolen oplossingen beter aan zijn behoeften zullen beantwoorden en ieder geval veelzijdiger zijn dan de oplossingen die door één en dezelfde persoon worden aangereikt.

2.5. Sociaal netwerk en methodische aanpak

Het globaliteitsprincipe staat in direct verband onze methodische aanpak. Het is namelijk een multidimensionele aanpak die in een globale context past en zich richt op de jongere zelf maar ook, en vooral, op zijn uiteenlopende behoeften. Naast het globale, gedifferentieerde en gediversifieerde karakter ervan, vormt onze aanpak ook een integrale benadering in die zin dat de handelingen van de verschillende betrokken personen die de jongere omringen binnen en/of buiten Mentor-Escale, op elkaar worden afgestemd.

Het is belangrijk om een ondersteunend sociaal netwerk voor de jongere te creëren en het is nodig om een groot samenwerkingsverband uit te bouwen met alle gespecialiseerde personen of instanties die te maken hebben met jeugdzorg (voogd, OCMAATSCHAPPELIJK WERKER, SAJ, artsen, psychologen, advocaten, leraren, vrienden, in sommige gevallen ouders of familieleden, enz.).

Naar gelang zijn volwassenheid en hoewel hij zijn leven zelf in handen heeft, moet men de jongere de nodige impulsen geven, informatie verschaffen, mogelijkheden aanbieden en hem helpen om andere mensen te ontmoeten. Het gaat erom de jongere zo veel mogelijk te stimuleren om zijn sociaal netwerk uit te breiden. Zo komt hij niet alleen in contact met vrienden maar ook met personen die hem op andere gebieden kunnen helpen. De jongere moet worden geholpen bij het organiseren en gebruiken van dat netwerk. Hij moet de vaardigheden en grenzen van die personen kunnen inschatten en 'de juiste persoon' kunnen aanspreken als hij hulp nodig heeft. Het is van groot belang er op toe te zien dat zo een netwerk goed functioneert.

3. SOCIALE BEGELEIDING

3.1. Verloop van de begeleiding

Vier maatschappelijk werkers begeleiden de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen in hun leertraject naar zelfstandigheid aan de hand van vier en een halve dag per week. Elke jongere krijgt voor zijn begeleiding een maatschappelijk werker als vertrouwenspersoon toegewezen.

Het indienen van de aanvraag

De aanvraag wordt ingediend door de maatschappelijk werker van het opvangcentrum waar de jongere verblijft via het formulier 'aanvraag tot begeleiding'.

Het onderzoeken van de aanvraag

De aanvragen worden voorgesteld en onderzocht tijdens de teamvergadering om na te gaan of voldoen aan onze voorwaarden (leeftijd, statuut, verblijfplaats, recht op sociale steun...)

- Indien goedgekeurd:
 - ➔ wordt een maatschappelijk werker als vertrouwenspersoon aangesteld die de maatschappelijk werker van het opvangcentrum zal contacteren om een eerste gesprek vast te leggen.
- Indien geweigerd:
 - ➔ wordt een maatschappelijk werker aangesteld die de geweigerde aanvraag toelicht aan de betrokken persoon en die, zo mogelijk, deze laatste ook doorverwijst naar een andere structuur.

Het eerste gesprek

Eens een maatschappelijk werker toegewezen, organiseert hij een eerste gesprek met de jongere, de voogd, zijn maatschappelijk werker van het opvangcentrum, de psychologe en/of de directrice van Mentor-Escale, alsook met de mensen uit de omgeving van de jongere waarvan de aanwezigheid van belang kan zijn.

Zo zal hij met de maatschappelijk werker van het opvangcentrum contact opnemen om een datum vast te leggen en hem vragen om de jongere en zijn voogd op de hoogte te brengen.

Het eerste gesprek heeft verschillende doelstellingen:

- Het eerste contact leggen met de jongere.
- De situatie analyseren.
- De aanvraag toelichten.
- De hulpverleners van de jongere voorstellen.
- De opdrachten en werking van Mentor-Escale voorstellen.
- De rol van de verschillende betrokken personen verduidelijken.
- De algemene doelstellingen van de opvolging schetsen.

Tijdens dit eerste gesprek leidt de directrice van Mentor-Escale (of de psychologe bij afwezigheid van deze laatste) het gesprek en de uitwisselingen tussen de jongere en de betrokken personen.

De directrice, met de hulp van de psychologe:

- stelt Mentor-Escale voor (opdracht, werking, reglement).
- licht de aanvraag van de jongere toe en omschrijft de algemene doelstellingen van de individuele begeleiding.
- stelt de hulpverleners van de jongere voor en verduidelijkt de rol van ieder van hen.
- legt een afspraak vast voor de eerste evaluatie.

De maatschappelijk werker:

- geeft aan de jongere een rondleiding in het huis en stelt hem aan de leden van het team voor, alsook aan de jongeren die aanwezig zijn.
- legt een eerste individuele gesprek met de jongere vast.
- bezorgt de jongere een 'folder vol tips en weetjes' en een flyer waarop onze gegevens vermeld staan.

Eerste individuele gesprek MAATSCHAPPELIJK WERKER-Jongere

De doelstellingen van dit eerste individuele gesprek zijn de volgende:

- De werking van de individuele begeleiding overlopen.
- De aanvraag van de jongere controleren.
- Concrete doelstellingen stellen.
- De opvolging starten.

Tijdens het eerste individuele gesprek, verwijst de maatschappelijk werker naar de regels die zijn verbonden aan de werking van de begeleiding en zorgt ervoor dat de jongere die goed begrijpt. Hij vermeldt eveneens dat zijn begeleiding bij Mentor-Escale volledig vrijblijvend is, en voegt er nadrukkelijk aan toe dat het geen verplichting is maar wel een keuze die in zijn handen ligt.

Als de jongere bevestigt dat hij de begeleiding bij ons wenst te volgen, verbindt de maatschappelijk werker zich ertoe te zorgen voor de sociale begeleiding van de jongere in zijn leertraject naar zelfstandigheid. Van zijn kant aanvaardt de jongere de voorgestelde begeleiding en verbindt hij zich ertoe actief mee te werken aan de stappen die worden ondernomen.

Als gevolg van deze overeenkomst kan de begeleiding effectief van start gaan.

Gesprekken MAATSCHAPPELIJK WERKER-Jongere

De jongere kan te allen tijden beroep doen op zijn toegewezen maatschappelijk werker tijdens de kantooruren (via de persoon die zich aan het onthaal bevindt), of op afspraak. In geval van afwezigheid van zijn toegewezen maatschappelijk werker, wordt de jongere doorverwezen naar de maatschappelijk werker die zich aan hetzelfde bureau van zijn toegewezen maatschappelijk werker bevindt.

Verschillende onderwerpen komen aan bod, hetzij grondig of minder grondig, naar gelang de behoeften van de jongere: de verblijfsprocedure, de sociale steun, de huisvesting, de gezondheid (fysisch en mentaal), de scholing, het werk, het dagelijks leven...

Tijdens het verloop van de begeleiding werkt de maatschappelijk werker samen met de voogd van de jongere en andere mogelijke betrokken personen.

In het kader van de begeleiding wordt eveneens de deelname van de jongere aan de groepsactiviteiten aangemoedigd.

Indien nodig kan de maatschappelijk werker de jongere doorverwijzen naar de psychologe of de schoolverantwoordelijke.

Evaluaties

Aan de hand van de evaluatie kan worden waargenomen hoe de situatie van de jongere evolueert. De evaluatie is gericht op de resultaten van het geleverde werk in functie van de gestelde doelstellingen en op de onderwerpen die bijzondere aandacht vragen. Aan de hand van de evaluatie is het eveneens mogelijk om de begeleiding van de jongere (al dan niet) verder te zetten, als hij de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

Zoals bij het eerste gesprek worden de evaluaties geleid door de directie die de algemene rol van Mentor-Escale te vertegenwoordigt. De aanwezigheid van de directie zorgt ervoor dat de relatie tussen de maatschappelijk werker en de jongere enigszins wordt beschermd.

De evaluaties worden opgemaakt na verloop van minimum 6 weken (begin van de begeleiding) tot maximum 6 maanden (einde van de begeleiding). De evaluatie gaat over het traject dat de jongere heeft afgelegd. De directrice vraagt aan de jongere en aan de maatschappelijk werker om, op basis van de gestelde doelstellingen, het afgelegde begeleidingstraject, de ondervonden moeilijkheden en de bereikte resultaten te omschrijven sinds de laatste evaluatie. Ze tracht eveneens het netwerk van jongere te leren kennen. Op basis van de analyse van de situatie, en als de beslissing wordt genomen om de begeleiding verder te zetten, worden nieuwe doelstellingen vooropgesteld.

Tijdens de evaluatie wordt ruim de tijd gemaakt om de jongere aan het woord te laten.

Wanneer de jongere 18 jaar wordt, wordt een specifieke evaluatie georganiseerd. Deze laatste bepaalt of de voortzetting van de begeleiding kan worden verantwoord. Vanaf die leeftijd wordt tijdens de evaluaties geanalyseerd of de voortzetting van de begeleiding al dan niet nodig is.

Einde van de begeleiding

Het einde van de begeleiding wordt bepaald in samenspraak met de jongere, zijn toegewezen maatschappelijk werker en de directie wanneer:

- De einddoelstellingen, die aan het begin van de begeleiding zijn bepaald, zijn bereikt en de jongere geen nieuwe meer wenst te stellen.
- of
- Het team vaststelt dat de jongere over voldoende "vaardigheden beschikt om zijn eigen leven te leiden, met respect voor zichzelf en zijn omgeving, en om hulp van buitenaf te verkrijgen indien nodig" (Definitie van zelfstandigheid Born, 2007)

In bepaalde situaties moet de begeleiding worden beëindigd los van die twee voorwaarden. Wanneer:

- de jongere de leeftijd van 20 jaar heeft bereikt.
- de jongere niet meer in Brussel woont.

- de jongere niet meer wil worden begeleid door Mentor-Escale.
- de jongere niet meer instemt met het project en de werkfilosofie van Mentor.
- de jongere feiten heeft gepleegd binnen Mentor die ofwel strafbaar zijn, ofwel niet passen in het kader van een begeleiding bij Mentor.

Wanneer de begeleiding wordt stopgezet, verwijst de MAATSCHAPPELIJK WERKER, indien nodig, de jongere door naar een andere dienst of bezorgt hij hem een lijst met handige adressen die geschikt zijn voor zijn behoeften. Hij brengt de jongere op de hoogte dat hij nog steeds kan deelnemen aan de door Mentor-Escale voorgestelde groepsactiviteiten.

3.2. Werkterreinen

De jongeren informeren, helpen, steunen en omkaderen bij het zoeken naar een geschikte woning en het onderhouden ervan

Aangezien de jongeren die "erkende vluchtelingen" zijn, verplicht zijn om het opvangcentrum te verlaten binnen de twee maanden die volgen op de erkenning van hun statuut, vragen ze, bij hun aankomst in Mentor-Escale, in de eerste plaats onder meer om begeleid te worden in hun zoektocht naar een woning.

Concreet toont de maatschappelijk werker aan de jongere hoe hij een woning kan vinden in de pers of op het internet, of door in de straten te wandelen. Hij legt uit waar hij aandachtig moet voor zijn en wat het budget is dat hij kan voorzien. De jongeren hebben een computer en de Vlan+ ter beschikking; ze kunnen eveneens gebruik maken van de telefoon om de eigenaars te contacteren.

Als een jongere verschillende advertenties die hem interesseren, heeft verzameld, legt de maatschappelijk werker hem uit je telefonisch een afspraak maakt. Nadat hij een voorbeeld heeft gegeven of een rollenspel heeft laten uitvoeren, moedigt hij de jongere aan om in zijn aanwezigheid te bellen opdat hij hem feedback kan geven.

Wanneer de jongere een afspraak heeft vastgelegd, gaat de maatschappelijk werker mee (in de mate van zijn beschikbaarheid) voor de eerste bezichtiging van een woning. Hij wijst hem op de zaken waarop hij moet letten, alsook op de vragen die hij moet stellen. Hij is eveneens aanwezig om de eigenaars gerust te stellen: hij legt hen uit dat de jongeren worden omkaderd door een dienst en dat ze niet aan hun lot worden overgelaten.

Wanneer de jongere een gepaste woning heeft gevonden, begeleidt de maatschappelijk werker bij de te ondernemen stappen: tekenen van het huurcontract, inschrijving bij de gemeente, zoektocht naar goedkope meubels, aanvraag van aansluitingen, enz.

De maatschappelijk werker zorgt er eveneens voor dat de jongere zijn rechten en plichten als huurder kent.

In de mate van het mogelijke en met de instemming van de jongere, zal de maatschappelijk werker bij hem thuis op bezoek komen om de levensomstandigheden van de jongere te kennen en hem tips te geven omtrent het onderhoud van zijn woning.

Ten slotte kan worden opgemerkt dat Mentor-Escale transitwoningen beheert die zijn bestemd voor bijzonder kwetsbare jongeren. Het gaat over een gemeenschapshuis voor 4 jongeren, 4 studio's en over 3 appartementen met één slaapkamer voor jonge moeders. In het kader van die transitwoningen, wordt de begeleiding van dichterbij uitgevoerd, wat, onder meer, het wekelijks huisbezoek van de opvoeder impliceert.

De jongere informeren, een luisterend oor bieden en helpen bij zijn studiekeuze en/of zijn beroepsopleiding

Sinds de oprichting van een specifiek project rond schoolherinschakeling binnen Mentor-Escale in 2010 en nadien binnen Mentor Jeunes in 2011, fungeert de maatschappelijk werker als tussenpersoon tussen de jongere en de aanspreekfiguur op school of van het opleidingscentrum. Dankzij de regelmatige ontmoetingen met de jongere kan hij namelijk te allen tijden tijdens zijn begeleidingstraject opmerken of hij hem voor bepaalde zaken beter doorverwijst naar één van die twee personen.

De jongeren informeren, steunen en begeleiden bij vragen omtrent hun gezondheid

Het is niet altijd evident voor de jongeren om te begrijpen hoe de Belgische gezondheidszorg in elkaar zit. De verschillende moeilijkheden die ze tegenkomen, zijn talrijk: de te ondernemen stappen voor de terugbetaling van de zorgen, het bestaan van geconventioneerde en niet-geconventioneerde artsen, het systeem van raadplegingen en afspraken, het belang van een medisch attest of voorschrift, de gebruiksaanwijzing van de medicijnen...

Van zodra de jongere wordt opgevolgd, helpt de maatschappelijk werker hem om zich in te schrijven bij de mutualiteit en legt hij hem uit hoe de Belgische gezondheidszorg werkt. Hij helpt de jongere eveneens bij het zoeken naar een huisarts in de buurt en naar gespecialiseerde artsen zoals een gynaecoloog, tandarts of andere. Dit gebeurt zelfs al is de jongere gezond opdat hij een netwerk heeft waarop hij kan terugvallen indien nodig (ipv meteen naar de spoedopname te gaan). Het kan gebeuren dat de maatschappelijk werker soms meegaat met de jongere bij de dokter, als hij bijzonder kwetsbaar is. Als de maatschappelijk werker moeilijkheden van psychologische aard vaststelt bij de jongere, verwijst hij hem door naar de psychologe binnen ons team.

Over het algemeen, tijdens de individuele gesprekken, geeft de maatschappelijk werker vaak tips omtrent de gezondheid: voeding, hygiëne, verslaving, enz.

De jongeren opvangen, informeren, steunen en een luisterend oor bieden in het kader van het recht op sociale steun, het budgetbeheer, alsook in het kader van alle procedures die hun sociale integratie bevorderen.

De jongeren die we begeleiden, hebben theoretisch gezien recht op de sociale steun van het OCMW. De stappen die moeten worden ondernomen om deze financiële hulp te verkrijgen, zijn soms echter heel ingewikkeld. In het kader van het geleidelijk verloop van het traject naar zelfstandigheid, begeleidt de maatschappelijk werker de jongere daarbij.

Hij legt aan de jongere uit wat het OCMW is, waarom hij recht heeft op sociale steun maar ook wat zijn plichten zijn. Hij legt hem vervolgens uit welke stappen hij moet ondernemen om deze steun te ontvangen. Wanneer dit nodig wordt geacht (bevoegdheidsgeschil tussen OCMW's, stopzetting van de steun...), gebeurt het dat de maatschappelijk werker tussenkomt en zich tot de instanties richt om de communicatie te vergemakkelijken of de rechten van de jongere te laten gelden.

Eens de jongere de financiële hulp ontvangt, moet men hem nog leren hoe een budget wordt beheerd en een bankrekening wordt gebruikt. Eens te meer is de maatschappelijk werker aanwezig en legt hem uit hoe een bankkaart werkt, wat de risico's zijn bij het betalen met een kredietkaart, dat het belangrijk is om maandelijks een klein bedrag opzij te houden en om zijn facturen op tijd te betalen. Hij stelt hem eveneens voor om een maandelijks budget te bepalen om een beter zicht te krijgen op zijn uitgaven. Als de jongere een factuur ontvangt die hij niet begrijpt, kan hij ze aan zijn maatschappelijk werker tonen opdat deze laatste hem uitlegt waar het over gaat en eventueel, samen met de jongere, contact opneemt met de leverancier om meer informatie te verkrijgen.

Tegelijkertijd biedt de maatschappelijk werker de jongere dag na dag begeleiding bij het ondernemen van vele andere procedures die zijn integratie bevorderen naar gelang de situatie en zijn behoeften.

Opgemerkt kan worden dat, in het kader van de transitwoningen, een intensieve budgetbegeleiding is voorzien. Het geld van het OCMW komt dan eerst bij Mentor-Escale terecht vooraleer het aan de jongeren om de 14 dagen wordt bezorgd.

De jongeren informeren, helpen en begeleiden in het kader van de regularisatie van hun verblijfsvergunning

Het komt vaak voor dat we jongeren begeleiden die een tijdelijk verblijfsstatuut hebben verkregen: voorwaardelijk BIVR, artikel 9ter-aanvraag, subsidiaire beschermingsstatus ... Deze statuten moeten nauwkeurig worden opgevolgd om te vermijden dat, zolang het mogelijk is, de jongeren in de illegaliteit verkeren. Het is inderdaad belangrijk om de jongere bewust te maken van het belang om de eventuele bepaalde voorwaarden te respecteren, de geschikte stappen te ondernemen, alsook het noodzaak om de termijnen te respecteren die daaraan zijn verbonden. In concrete gevallen, indien dit nodig wordt geacht, verwijst de maatschappelijk werker de jongere door (of begeleidt hem indien nodig) naar een advocaat opdat deze laatste hem kan begeleiden bij de procedures die met zijn statuut te maken hebben.

4. PSYCHOLOGISCHE BEGELEIDING

We ondervinden dat sommige jongeren zware psychologische problemen hebben maar dat het enorm moeilijk is om hen door te verwijzen naar een externe psycholoog. Vandaar dat we hebben beslist om een psychologe binnen ons team aan te werven. Ze leidt individuele gesprekken met de jongeren die dat wensen opdat ze hen kan helpen om op een serene manier naar de toekomst te kijken en tegelijkertijd hun verleden een plaats te geven.

5. BEGELEIDING BIJ SCHOLING/OPLEIDING

Sinds 2010 ontwikkelt Mentor-Escale in samenwerking met de vzw Mentor Jeunes een educatief programma ter preventie van voortijdig schoolverlaten bij Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen (NBMV's). Het doel is om de jongeren te steunen en te begeleiden in hun schooltraject, en sinds 2011 ook in een dynamiek van sociaal-economische integratie.

Hieronder volgt een verslag van het project voor de periode van september 2012 tot juni 2013 (we hebben ons doelbewust gebaseerd op het volledige schooljaar om coherentere gegevens te verkrijgen).

5.1 Het project

Het project van Mentor Jeunes is bedacht en ontwikkeld om tegemoet te komen aan de stijgende vraag naar hulp en begeleiding van jongeren op het gebied van scholing.

Sinds 2010 ijveren wij ervoor om het project te coördineren, te consolideren en bij te sturen om zo goed mogelijk te beantwoorden aan de vraag van de jongeren en hun ambities voor de toekomst.

Met het oog op een globale begeleiding van de jongere zijn 3 cruciale actoren betrokken bij de opstart en het verloop van het project: de jongere zelf, de partnerscholen/-verenigingen en ons team.

In 2012-2013 maakten **86 jongeren** deel uit van het project rond schoolherinschakeling. Van die 86 jongeren werden er **44** individueel begeleid door een maatschappelijk werker, terwijl de andere **42** alleen ingeschreven waren voor de groepsactiviteiten.

5.2 Ontwikkelde middelen

Informatie en voorlichting over de schoolkeuze

De jongeren worden geïnformeerd over de manier waarop het onderwijs in België gestructureerd is, en over de verschillende mogelijkheden die op scholingsvlak voor hen open liggen. Indien nodig proberen wij vervolgens samen met hen de studierichting te vinden die het beste bij hen past, naargelang hun niveau en hun ambities, en ook een onderwijsinstelling te vinden waar ze positief kunnen evolueren.

Scholennetwerk

Sinds 2010 is het ons doel om het project te promoten bij de scholen en om zo veel mogelijk directies en leraren bewust te maken van de specifieke scholingssituatie en leeromstandigheden van Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen.

Op 30 juni 2013 telde ons scholennetwerk 19 onderwijsinstellingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (waaronder een scholingsprogramma van de vereniging Solidarité, erkend door de Franse Gemeenschap) en 5 centra voor opleiding en sociale promotie.

Samenwerking en opvolging van nabij zijn belangrijke pijlers in onze pedagogische en educatieve aanpak. De schoolsituatie van de jongere evolueert en wij doen ons best om regelmatig in contact te treden met de school en de jongere om voortijdig schoolverlaten te vermijden.

De kwaliteit van het contact met de partnerinstelling hangt sterk af van de frequentie van de opvolging en van de nauwe samenwerking tussen de verschillende actoren. Van de 19 partnerscholen zijn sommige meer 'geëngageerd' voor het project; ze creëren namelijk echt een hechte band, ze doen vaak een beroep op ons en ze houden ons op de hoogte van de evolutie van de jongere. De scholen waar we het meest contact mee hebben zijn die waar de begeleide jongeren zitten die minder 'zelfstandig' en 'kwetsbaarder' zijn. De jongeren worden begeleid in functie van hun vraag, hun schoolsituatie en de moeilijkheden die ze ondervinden.

Als ze als vluchteling worden erkend, hebben de jongeren 2 maanden de tijd om het opvangcentrum te verlaten en een school in Brussel te vinden (als hun centrum niet in Brussel is gelegen). De inschrijvingen bij onze partnerscholen gebeuren dus het hele schooljaar door.

Schoolopvolging en omkadering

De scholingsverantwoordelijke blijft aandachtig voor het schooltraject van de begeleide jongeren. Deze opvolging van nabij is bedoeld om elke vorm van voortijdig schoolverlaten te voorkomen. De jongeren worden tevens in contact gebracht met partners (diensten voor schoolherinschakeling, buurthuizen ...) in de buurt van hun woonplaats.

Studiebegeleiding

Het schooltraject van Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen ligt bezaaid met struikelblokken. Na hun aankomst in België hervatten de jongeren hun schoolloopbaan in een OKAN-klas (Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers), waar het de bedoeling is dat ze hulp krijgen om hun leerachterstand weg te werken. Maar in de praktijk komen velen onder hen hier aan met een enorme achterstand en een complexe levensloop, en ze kiezen dan dikwijls overhaast een ongeschikte studierichting.

De studiebegeleiding is in 2010 opgestart en blijft evolueren in functie van de vraag van de leerlingen en de beschikbaarheid van de vrijwilligers. Het doelpubliek van onze studiebegeleiding zijn jongeren die schoolgaand zijn of een opleiding volgen, maar moeilijkheden ondervinden met een bepaald vak, en steun en begeleiding nodig hebben tijdens hun leerproces.

Via onze as 'studiebegeleiding' bieden wij hen de ruimte om onder begeleiding van een vrijwilliger eventuele lacunes in te vullen. Van bij het begin informeren wij de jongeren over de mogelijkheid tot begeleiding in hun schoolloopbaan, waarbij we er wel op hameren dat tegenover die hulp een serieuze, gemotiveerde houding moet staan. En dat het hele schooljaar lang.

Op datum van 30 juni 2013 telde het scholingsteam 12 vrijwilligers die studiebegeleiding geven en een verantwoordelijke die het hele project coördineert. De lessen die worden gegeven, zijn: Frans, wiskunde, wetenschappen (chemie, biologie en fysica), Nederlands, Engels, Spaans, werkmethode, bedrijfsbeheer en boekhouden.

Workshop 'Ritmisch Frans leren' door vzw Mandji

Deze workshop ging van start in september 2012 met een frequentie van 2 sessies per week. Op maandagavond kwamen de schoollopende NBMV's aan bod en op donderdag de (niet-asielzoekende) NBMV's die wachten op inschrijving in een school of die afgehaakt hebben (jongeren die verblijven in Fedasil-hotels).

'Parce qu'on vient de loin': activiteiten in samenwerking met Jeugdhuis XL'J en Synergie 14

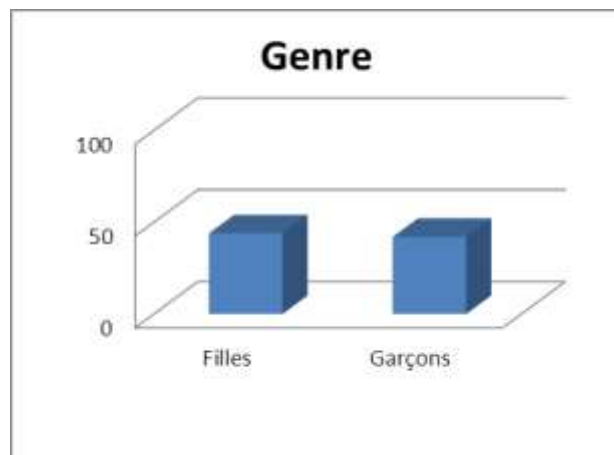
In 2012 hebben zo'n dertig jongeren van Mentor en XL'J, vergezeld door jongeren van Synergie 14, deelgenomen aan ontmoetingen met vakmensen op hun werkplek: zo was er een ontmoeting met Déparone, chauffeur bij de MIVB en verantwoordelijke voor het muzieklabél 'Give Me Five'; een 'Déclíc'-namiddag (ontmoetingen met vakmensen, uitleg over hun vak, hun studies en werkgelegenheid); en een kookatelier met Jonathan Minne, kok in een hoog aangeschreven restaurant.

Pijler werkgelegenheid/opleiding

Wij hebben via een partnerschap een beroep gedaan op de expertise van de Mission Locale d'Ixelles (Elsene) om tegemoet te komen aan de toenemende vraag van jongeren die een job of een beroepsopleiding willen vinden.

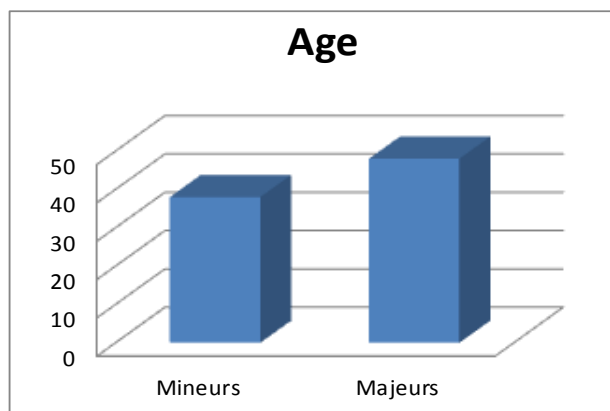
5.5. Tabellen en statistieken

Geslacht

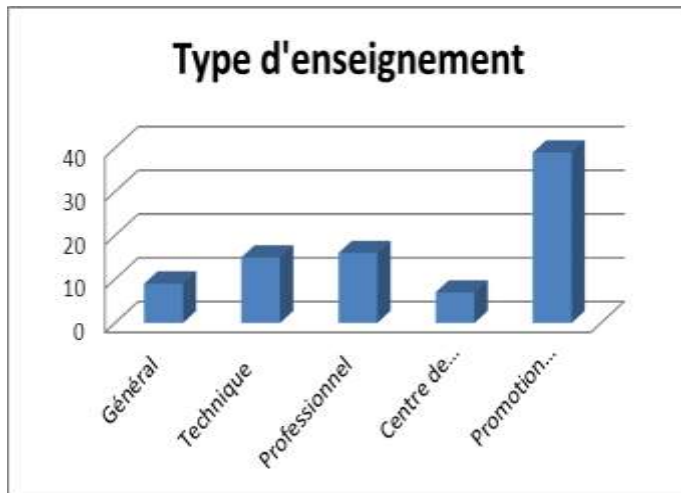
- Zowel meisjes als jongens worden geholpen door ons educatieve project voor schoolherinschakeling. Onze acties zijn tevens gericht op de kwetsbare groep **jonge moeders** die ook vatbaar zijn voor voortijdig schoolverlaten.
- Zoals hierboven weergegeven, bereikten onze sociale en educatieve acties nagenoeg pariteit tussen de geslachten: van de 86 jongeren begeleid op scholingsvlak waren **51% meisjes** en **49% jongens**.

Leeftijd

- Van de 86 jongeren begeleid op scholingsvlak tijdens het schooljaar 2012-2013 was **44% minderjarig** en **56% meerderjarig**.
- De gestegen vraag van het meerderjarige publiek in 2013 is te verklaren door het feit dat de bij hun aankomst minderjarige jongeren intussen meerderjarig zijn geworden.

Onderwijstypes

- 11% van de jongeren is ingeschreven in het **algemeen** secundair onderwijs, 18% in het **technisch onderwijs**, en de rest in het **beroepsonderwijs (19%)**, in een **centrum voor deeltijds onderwijs (CDO)** of in het **onderwijs voor sociale promotie** (talen, medische zorgen, informatica, vrachtwagenchauffeur, bakkerij, koksschool, enz.)

Scholennetwerk

Hieronder is de verdeling van jongeren in het scholennetwerk weergegeven.

Onderwijsinstellingen	
CEFA Schaarbeek/Elsene	2
Koninklijk Atheneum Andrée Thomas	2
Institut De Mot Couvreur	2
Koninklijk Atheneum Serge Creuz	3
Mariaschool Schaarbeek	3
Technisch Instituut Kardinaal Mercier, Schaarbeek	3
Institut de la Providence	2
Institut Saint-Joseph, Etterbeek	2
Institut des Ursulines, Molenbeek	3
Institut des Filles de Marie, Sint-Gillis	4
Koninklijk Atheneum Elsene	4
Campus Sint-Jan, Molenbeek	3
Don Bosco-instituut, Sint-Lambrechts-Woluwe	2
CEFA "AM Construction", Anderlecht	1
Centre scolaire Eperonniers-Mercelis, Elsene	4
Don Bosco-school, Vlaams Onderwijs	3
CDO Anneessens-Funck (Centrum voor deeltijds onderwijs)	2
Het programma Solidarité (één jaar solidariteit = één erkend schooljaar)	1
Opleidingscentrum FAC Schaarbeek	1

Bovendien zijn **39 jongeren** (waarvan 11 jonge moeders) ingeschreven voor sociale promotie, in centra voor beroepsopleiding of via afstandsonderwijs. De opleiding waar de meisjes ons het vaakst naar vragen is de opleiding tot gezinshulp/verpleeghulp.

Deelname aan de studiebegeleiding

- De lessen die het meest worden gevolgd zijn **talen** (voornamelijk Frans), gevolgd door **wiskunde**.

5.5. Perspectieven

- Voortijdig schoolverlaten bij voorkeur preventief aanpakken, door ons meer in het begin van de keten te positioneren met de eerste partners die de jongere hebben gevolgd voordat hij/zij bij Mentor terechtkwam.
- Een praktisch hulpmiddel ontwikkelen om de werking van het SOSN (Stelsel voor het Onthaal en de Scholarisatie van Nieuwkomers, vroeger 'overgangsklassen' genoemd) uit te leggen en de structuur van het onderwijs in België overzichtelijk weer te geven. Dit hulpmiddel bestaat al, maar wij zouden het graag aanpassen om het toegankelijk te maken voor analfabete NBMV's die ook via het SOSN de overgang zullen maken.
- Bijzondere aandacht schenken aan de opleiding van vrijwilligers die de NBMV's studiebegeleiding geven. Er zijn al contacten gelegd in die richting met de gepaste verenigingen.
- Ons netwerk onderhouden en uitbreiden door de nadruk te leggen op communicatie, ontmoetingen, evaluaties en de integratie van alle actoren (jongere, voogd, OCMW, school, het team van Mentor Jeunes, enz.).
- Samenwerken met verschillende diensten voor schoolherinschakeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om de jongere op te vangen en van nabij te begeleiden.
- Een echt partnerschap opbouwen en concretiseren met verschillende Lokale Opdrachten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met het oog op de vorming en sociaal-economische integratie van meerderjarig geworden NBMV's.

6. EDUCATIEVE BEGELEIDING IN TRANSITWONINGEN

Sinds meerdere jaren werken we aan de ontwikkeling van een specifiek project rond transitwoningen.

Het project is gericht op de intensieve begeleiding van de meest kwetsbare jongeren, met name bij hen thuis. We gaan wekelijks op bezoek om de jongere te helpen bij zijn dagelijks leven. We werken samen met de jongere aan alles wat met wonen te maken heeft : huurcontract, onderhoud van de woning (opruimen, producten, afval sorteren...), de gemeenschappelijke ruimtes, onkosten, enz.

Elsene: Vier studio's en twee appartementen (bestemd voor jonge moeders met hun kind) die door het AIS 'Habitat et Rénovation' worden beheerd en die in de nabijheid van onze vereniging zijn gelegen, geven ons de mogelijkheid om de jongeren die er verblijven van dichtbij te begeleiden.

Sint Gillis: Een appartement met één slaapkamer werd voorzien voor een jonge moeder met haar kind. Dit appartement wordt beheerd door het AIS 'Logement pour Tous'.

Vorst : Eind 2010 zijn we gestart met een project rond begeleid zelfstandig gemeenschapswonen in samenwerking met het OCMW van Vorst en het kabinet van de bijzondere jeugdzorg in de Franse Gemeenschap. Vier jongeren die afhangen van de steun van 'l'Aide à la Jeunesse' wonen samen in één huis dat het OCMW van Vorst ter beschikking heeft gesteld, en worden van dichtbij opgevolgd om hen voor te bereiden om hun toekomstig zelfstandig leven.

7. OUDERSCHAPSHULP VOOR JONGE OUDERS

(Door Pernelle Taquet - verantwoordelijke voor het project rond jonge ouders)

Verschillende jongeren begeleid door Mentor-Escale zijn, of worden binnenkort, vader of moeder van kinderen geboren in België en/of in hun land van herkomst. Om deze jonge ouders te ondersteunen hebben wij een speciaal project ontwikkeld waarbij ze de nodige kennis en vaardigheden kunnen ontplooiën of in zichzelf kunnen (terug)vinden, om in hun specifieke asielcontext de moeilijke taak van ouder te vervullen. Ons project is dus gericht op NBMV's die ouder zijn of worden, voormalige NBMV's en andere asielzoekende ouders tot 26 jaar oud, evenals op hun kinderen. De doelstellingen zijn:

- Met elke ouder een vertrouwensband opbouwen die het mogelijk maakt in discussie te treden, zich uit te drukken zonder te oordelen, maar ook om zich te laten leiden en zich open te stellen voor nieuwe ervaringen.
- Een baken bieden, een netwerk van gelijkgestemden waar elke ouder zich gerespecteerd voelt, gehoor vindt en vernieuwde kracht vindt. Voorkomen dat gezinnen en vooral kinderen geïsoleerd raken.
- Hen helpen om hun eigen soort ouderschap te bedenken, met oog voor hun afkomst en hun culturele bagage, en met alternatieven voor de ontberingen eigen aan het vluchtelingenleven.
- Een actief luisterend oor bieden, zonder te oordelen en zonder kant-en-klare standaardoplossingen, zodat ze hun opgekropte vermoeidheid, vreugde, woede en de vele andere emoties die gepaard gaan met het ouderschap kwijt kunnen.
- Een andere kijk op zichzelf bieden, op hun lichaam, op hun relatie als koppel, om ze meer zelfvertrouwen te geven en om ze vaker naar zichzelf te doen luisteren. Op termijn beschikken over meer hulpmiddelen om de keuzes te kunnen maken die hun en hun kinderen het beste uitkomen.
- De band tussen ouder en kind versterken.
- Het welzijn, de ontwikkeling en ontplooiing, het leren en de gezondheid van het kind aanmoedigen en bevorderen.
- De weg helpen te bereiden voor de toekomstige integratie van het kind (aanvullend op de begeleiding die de ouders al krijgen via het algemene project van Mentor-Escale).

7.1 Ontwikkelde middelen

Individuele as

- Huisbezoeken

De huisbezoeken worden meestal wekelijks afgelegd, en dat in het kader van een contract van één jaar verbonden aan een transitwoning of, zonder transitcontract, op specifieke vraag van een ouder. Deze bezoeken werpen pas op lange termijn hun vruchten af, omdat er eerst gedurende lange tijd geluisterd en vertrouwen ingeboezemd moet worden. Concrete ondersteuning wordt mogelijk door hulp bij de dagelijkse handelingen, door begeleiding van de ouder in zijn educatieve taak, door constructieve reacties en antwoorden te bekrachtigen, door indirect kwesties aan te snijden zoals hygiëne, driftbuien, de noden van het kind, communicatie, het slaappatroon, het voedingspatroon en dies meer, en door eventueel in de praktijk een andere manier van reageren voor te stellen. Via deze bezoeken kunnen ook groepsactiviteiten van Mentor-Escale of andere instellingen in het dagelijks leven worden betrokken.

- Dienst ter begeleiding rond de geboorte en in de eerste kinderjaren

Om ouders inzicht te geven in de werking van de talrijke diensten voor kleine kinderen, stellen wij voor om hen te begeleiden in hun zoektocht naar een crèche, een kleuterschool, consultaties bij ONE (de Franstalige tegenhanger van Kind en Gezin), kinderartsen, huisartsen, vakantiestages, enzovoort. Wij waken erover dat ze de werking van al die instellingen goed begrijpen en we treden op als tussenpersoon tussen de ouder en die instellingen. Zo ook bieden wij aanstaande moeders een begeleidingsdienst om de juiste diensten te vinden ter voorbereiding van de geboorte (gynaecoloog, kinesist, vroedvrouw, enz.) die gepast zijn voor hun situatie.

Groepsas

- Praatgroepen voor ouders

“Iedereen heeft in de loop van zijn leven kennis vergaard die voortvloeit uit uitwisselingen tussen ouders. Door in groep te praten, interpreteert de ouder wat hij heeft meegemaakt in het licht van wat de anderen vertellen. De praatgroepen zijn gestoeld op luisteren, niet oordelen en respecteren wat er wordt gezegd, maar ze zijn wel gericht op een specifiek doel. Het gaat om meer dan gewoon wat in het ijl praten. Elk van de deelnemers gaat actief aan het werk om iets op te bouwen.” Deze bewoordingen, gekozen door Christine Barras, vatten het belang en de relevantie van een praatgroep voor ouders goed samen. Bij Mentor-Escale organiseren we er 4 à 5 per jaar, met de medewerking van een Medisch Maatschappelijk Werker van ONE en een psychologe. Doordat er goed en kwalitatief wordt geluisterd, kan elke ouder zich vrij uitdrukken en bij de anderen een antwoordpiste vinden voor de moeilijkheden of zorgen van dat moment.

- Ontmoetingen met deskundigen

Deze ontmoetingen maken het mogelijk bepaalde problemen in groepsverband aan te snijden, vrij te spreken, bepaalde moeilijkheden te delen, en dat met het antwoord van een gespecialiseerde deskundige erbij. Ze worden georganiseerd in samenwerking met de vzw *Planning Familial de la Senne* en zijn bedoeld ter bevordering van de toegang tot informatie over anticonceptie, zwangerschap, seksualiteit, intimiteit en evenwicht binnen een relatie, verminking van vrouwen, en veel meer. De behandelde thema's variëren naargelang de vragen die tijdens de ontmoetingen worden gesteld.

“Een medisch maatschappelijk werker werd uitgenodigd bij Mentor-Escale om een antwoord te bieden op de bezorgdheden en vragen van moeders. Zes moeders zijn voor de gelegenheid samengekomen in de zitkamer van Mentor-Escale, terwijl hun kinderen speelden met een oppas aan het onthaal. “Mijn kind wil niet in zijn eigen bed slapen!”, “Het mijne wil niet eten”, “Mijn dochter heeft altijd kleine puistjes”, “Mijn jongste zoon spreekt nog niet” ... Aan gespreksonderwerpen geen gebrek en aan uitwisselingen ook niet, want niet alleen is ONE erbij, maar elke moeder is met haar eigen ervaring ook een bron van informatie voor de andere moeders.”

- Activiteiten met ouders en kinderen

De kijk op de eerste levensjaren van het kind en op het stimuleren van zijn ontplooiing varieert per cultuur en omgeving. In Franstalig België zijn er verschillende hulpbronnen beschikbaar —overheidsbronnen, mondelinge bronnen of andere— en het is de moeite waard om ze te leren kennen, zich toe te eigenen en te herwerken in functie van de individuele opvattingen. Door ze onder de aandacht te brengen, kunnen asielzoekende ouders alternatieven vinden voor de gevestigde gewoonten en instellingen die ze kennen uit hun land van herkomst, terwijl hun culturele gebruiken omtrent de ontwikkeling van kleine kinderen worden gewaardeerd en benut en tegelijk ook de band tussen ouder en kind wordt versterkt. Concreet organiseren wij twee keer per maand activiteiten voor jonge ouders en hun kinderen ter ontplooiing van het kind (babyverhaaltjes, muziekinitiatie, psychomotoriek, knutselspelletjes, uitstapjes naar het park, de boerderij of het zwembad, samen zingen, plastische opvoeding, de natuur ontdekken, babymassage ...), evenals activiteiten ter kennismaking met bestaande instellingen (bibliotheken, spelotheken, groene huizen ...).

“Vijf kinderen zijn langsgelopen om mee te doen met de activiteit van vandaag. Hun mama’s zijn er ook bij. Iedereen gaat op de grond zitten om naar verhalen te luisteren. De kinderen zijn nieuwsgierig, de mama’s onzeker. Stukje bij beetje groeien het vertrouwen en de interesse, en klein en groot reageert emotioneel op de lotgevallen van de personages. De mama’s maken gebaren bij de liedjes en zijn vertederd door de aandacht van de kinderen. Na de sessie geniet iedereen van een stuk taart, op voorhand samen met de mama’s klaargemaakt. Bij het afscheid geeft een jongetje mij te kennen dat hij een boek zou willen meenemen naar huis. Het gaat om een prentenboek met een verjaardagstaart.

De volgende week breng ik een bezoek aan het jongetje en zijn moeder. Zij had me eerder al verteld dat het altijd een strijd was om hem in bed te krijgen, in die mate dat het slapengaan vaak uitdraaide op een conflict, gevolgd door een straf. Zodra ik binnenkom in het appartement meldt de moeder dat de zaken veranderd zijn. Haar zoon is onafscheidelijk van zijn prentenboekje en vraagt haar elke avond om eruit voor te lezen en om "Gelukkige verjaardag!" te zingen. ». Het slapengaan is nu een moment van uitwisseling geworden tussen dat jongetje en zijn mama.”

GROEPSACTIVITEITEN

1. DOELSTELLINGEN

1.1. Het isolement van de jongere doorbreken en het sociaal netwerk verstevigen

Mentor-Escale zal zeker trachten te vermijden dat de niet-begeleide minderjarige geïsoleerd raakt. In de grote steden leven de meeste mensen in de anonimiteit en is de spontaniteit van het gemeenschappelijk gebeuren zo goed als verdwenen. De meeste jonge vluchtelingen kenden in hun land van herkomst een sterk sociaal weefsel bestaande uit dichte en verre familieleden, schoolmakers en andere vrienden. Wanneer ze hun land ontvluchten, wordt dat natuurlijke netwerk vaak volledig ontbonden. De jongere moet dan een nieuw sociaal netwerk uitbouwen, wat in een nieuwe en onbekende omgeving niet makkelijk is.

Aan de hand van groepsactiviteiten, gebaseerd op een groepsdynamiek, tracht Mentor-Escale de uitbouw van dit sociale netwerk van jongeren die als vluchteling leven te bevorderen. Het delen van hun situatie als vluchteling met anderen en het terugvinden van hun eigen afkomst zijn essentieel om de jongeren te helpen hun identiteit weer op te bouwen. Vervolgens wordt dit sociale weefsel nog uitgebreid wanneer de jongeren zich openstellen voor ontmoetingen met andere jongeren uit hun land van herkomst.

In algemene zin menen wij dat de groepsactiviteiten er significant toe bijdragen om het gebrek aan omkadering op te vullen, zowel structureel als beschermend, evenals het gebrek aan stimulatie van Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen die vaak alleen zelfstandig wonen.

1.2. De culturele achtergrond van de jongere benadrukken en zijn 'integratie' in de Belgische maatschappij bevorderen

De beste integratie begint bij het ontdekken van de eigen identiteit. Bij hun aankomst is hun verleden het enige wat de niet-begeleide jongeren van hun identiteit nog overhouden. Hun thuisland ontvluchten heeft deze identiteit geen goed gedaan, en bovendien worden de jongeren ineens geconfronteerd met een andere cultuur.

Het is dan ook belangrijk dat ze niet vergeten waar ze vandaan komen, dat ze daarvoor uitkomen en dat ze kunnen praten over de manier van leven in hun eigen cultuur en in Europa. Dat stelt hen in staat om langzaam een nieuwe identiteit te vormen op basis van hun achtergrond en de levensgewoonten in het gastland, en zo geleidelijk hun weg te vinden in de Belgische maatschappij.

“De adolescenten die bij ons aankomen zijn geen onbeschreven blad. Door hun cultu(ur)(en) van oorsprong, of door hun wedervaren als vluchteling, hebben ze specifieke kennis en knowhow opgedaan die in rekening moet worden gebracht wanneer we ze op eigen benen willen helpen staan. Deze kennis kan bestaan uit nuttige informatie, maar ook uit vooroordelen of een mix van beide. Daarom kan een slimme integratie niet anders dan rekening houden met de culturele afkomst van de jongeren om tot een harmonieus geheel te komen. Bovendien draagt gedeeltelijk contact met de cultuur van oorsprong bij tot meer welzijn en een soort affectieve veiligheid die het nodige vertrouwen biedt om in onze maatschappij te integreren. Tot slot is de identiteit van onze maatschappij in hoge mate gebaseerd op vrijheid van meningsuiting en op de eigenheid van het individu die wordt gezien als een meerwaarde, dus mag de overlevering van onze waarden en gebruiken niet de vorm aannemen van een lesje om uit het hoofd te leren. Het gaat dan ook eerder om duizend-en-een manieren om de levensstijl en de kijk op de wereld die de jongere heeft ontwikkeld en die van de Belgische samenleving met elkaar te verzoenen. Deze verzoening betekent geen pure absorptie, maar eerder een kritische en originele interpretatie, een persoonlijke toe-eigening⁴.”

1.3. Een actieve houding als burger ontwikkelen

De groepsbegeleiding is eveneens gericht op acties die de actieve houding van de jongeren als burgers bevorderen en hun effectieve deelname aan het leven in een democratie benadrukken.

Het is de bedoeling om bij te dragen tot de ontplooiing van de jongeren door samen met hen middelen te vinden die hen in staat stellen zich bewust te worden van hun vaardigheden, die te ontwikkelen, te experimenteren, zich uit te drukken en om een kritische, actieve en bewuste houding als burger te ontwikkelen.

⁴ Michaël Damman, opvoeder

“We merkten bij ons publiek een zekere interesse voor de herdenking van de dood van Thomas Sankara, dus hebben we op een woensdagnamiddag —altijd een kleurrijk moment bij Mentor— een partijtje Sudestan georganiseerd, en vele jongeren tekenden present. Sudestan is een gezelschapsspel, ontwikkeld door Service Civil International, dat spelenderwijs aankkaart wat er komt kijken bij het bestuur van een ontwikkelingsland, internationale relaties en het beleid van het IMF. Dat partijtje Sudestan heeft geleid tot een vurig en enthousiast debat tussen animatoren en jongeren uit Congo, Guinee, Marokko en Afghanistan.”

2. GEBRUIKTE MIDDELEN

2.1. Inleiding

Het jaar 2011 stond in het teken van de openstelling van de groepsactiviteiten voor een ruimer publiek, en in 2012 werd die openstelling voornamelijk bijgestuurd om te zorgen voor duurzaamheid, billijkheid en een vlotte uitvoering door het team.

Zoals reeds gezegd, hebben we in 2011 de keuze gemaakt om de toegang tot de groepsactiviteiten niet langer te beperken tot individueel begeleide jongeren. Wij vonden namelijk dat een globalere opvang, binnen vastgestelde grenzen, ervoor zou zorgen dat de doelstellingen van de groepsas beter bereikt worden. Daarom besloten we om de groepsactiviteiten voortaan open te stellen voor alle Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen en alle voormalige NBMV's tot de leeftijd van 26 jaar.

Deze openstelling ging gepaard met de creatie van een nieuw lidmaatschapsstatuut, namelijk het 'Groepslid'. Daardoor kregen jongeren die niet (langer) individueel werden begeleid toegang tot de dagelijkse opvang, alle groepsactiviteiten en een reeks verwante diensten.

2.2. Evolutie na de creatie van het statuut 'Groepslid' en de primaire en secundaire effecten ervan

Voordat we de problematische aspecten belichten die hebben geleid tot de bijsturing van het statuut 'Groepslid' is het toch belangrijk om eerst stil te staan bij de talrijke positieve effecten van de openstelling van de groepsactiviteiten. De uitbreiding van de toegang tot de groepsas heeft geleid tot een frequenter bezoek van de activiteiten en tot talloze ontmoetingen en uitwisselingen tussen de jongeren, maar ook tot een grotere netwerkdynamiek. De openstelling van het groepsgebeuren heeft het leven in onze vereniging dus bovenal verrijkt (zij het soms op wat chaotische wijze).

Die verrijking is evenwel gepaard gegaan met enkele specifieke problemen. Naarmate de mond-tot-mondreclame haar werk deed, zagen we stilaan tientallen NBMV's arriveren die zich voor de groepsactiviteiten wilden inschrijven, hoewel ze niet in het Fedasil-netwerk werden opgevangen (omdat ze geen asiel zochten). In het begin werden zij hoofdzakelijk doorgestuurd door de verschillende verenigingen aan dewelke wij de evolutie van ons project hadden voorgesteld, maar later waren het de jongeren zelf die onderling Mentor-Escale aanhaalden. We stelden heel vaak vast dat die jongeren, die erg in trek waren, geen enkele landstaal en geen Engels spraken, slecht geïnformeerd en slecht begeleid waren, en er een lang, vaak chaotisch parcours als vluchteling hadden opzitten. Gezien hun lastige situatie, de urgentie, de frustratie, het onbegrip en ons onvermogen om ons kader en onze grenzen uitgelegd te krijgen, was het soms zeer moeilijk om ook maar enig werk tot een goed einde te brengen. Misverstanden en spanningen stapelden zich op, tussen jongeren en personeelsleden, maar ook tussen de jongeren onderling. De situatie werd alsmaar moeilijker en moeilijker, want steeds meer jongeren daagden op in het onthaal, en o.a. na de voorlopige sluiting van enkele andere structuren bestemd voor dit doelpubliek namen hun vragen nog sterk toe.

2.3 Een noodzakelijke aanpassing

Gezien deze situatie waren wij genoodzaakt om over te gaan tot enkele aanpassingen om twee belangrijke pijlers van onze actie weer scherp te stellen: enerzijds de veiligheid van onze gebruikers garanderen en anderzijds een kwaliteitsvolle dienst blijven leveren.

Daarom hebben we de toegang tot de groepsactiviteiten beperkt tot NBMV's die minstens in het bezit zijn van een 'Aankomstverklaring'. Jongeren die geen enkel document konden voorleggen dat hun aankomst op Belgisch grondgebied bevestigde, werden doorverwezen naar de gepaste diensten.

Tegen eind 2012 waren de groepsactiviteiten toegankelijk voor NBMV's tot de leeftijd van 26 jaar:

- die individuele begeleiding kregen,
- die vroeger individuele begeleiding hadden gekregen die intussen was afgerond,
- of die in het bezit waren van een document ter bevestiging van hun aanwezigheid op Belgisch grondgebied.

Dankzij deze aanpassing hebben we ervoor kunnen zorgen dat de groepsruimte een huiselijke plek blijft, een bron van inspiratie voor sportieve of culturele activiteiten, een hulpmiddel om een netwerk van vrienden en kennissen op te bouwen, of om advies te krijgen zonder daarom van dichtbij opgevolgd te worden. Het groepsgebeuren is bovendien een plaats waar jongeren aan het eind van hun individuele begeleiding een zachte overgang kunnen maken naar zelfstandigheid, waarbij ze in hun eigen tempo steeds wat meer afstand kunnen nemen.

2.4 Overzicht van activiteiten in het groepsaanbod

Het groepsaanbod is niet zomaar een programma dat voor iedereen gelijk is. Het is gestructureerd als een boeket mogelijkheden, van de eenvoudigste tot de subtielste: hulp in nood, gelegenheden om je plan te leren trekken, maar ook ontdekkingen, activiteiten en ontmoetingen. Hieronder volgen enkele voorbeelden:

Onthaal

- Toegang tot het onthaal

Het onthaal ligt op de benedenverdieping en omvat 4 computers, een kickertafel, een keukentje, een mat voor psychomotoriek en wat speelgoed, een binnenhof en een pingpongtafel.

Diensten

- Toegang tot de voedselbank

Eén keer per week kunnen de jongeren een voedselpakket van 10 stuks komen afhalen waarmee ze in moeilijke momenten weer even verder kunnen.

- Toegang tot verschillende communicatiemiddelen

Voor alle zogenaamde 'serieuze of officiële' zaken (een appartement of een school zoeken, administratieve of juridische zaken) mogen de jongeren gratis telefoneren, en documenten faxen, scannen, fotokopiëren en afdrukken.

Activiteiten

- Kookatelier

Elke woensdagnamiddag (zolang er minstens één jongere interesse heeft om iets te demonstreren of iets bij te leren) organiseren wij met de jongeren een groepsmaaltijd.

- Workshop onderdak zoeken

Tijdens deze workshop, geleid door twee vrijwilligers met de ondersteuning van een teamlid, leren de jongeren hoe je een appartement zoekt, waar je op moet letten bij huurcontracten, hoe je jezelf op een gepaste manier presenteert, hoe je ordelijk notities neemt en bewaart, hoe je efficiënt internetsites bezoekt, enzovoort.

- Computerpermanentie

Wij staan ter beschikking om te antwoorden op computer gerelateerde vragen (surfen op internet, afdrukken, lay-out van tekst, e-mailadres aanmaken...).

- Hulp bij het opstellen van cv en motivatiebrieven op afspraak

- Muziek en schrijven

Deze workshop is een muziekinitiatie met aandacht voor het schrijven van liedjes, teksten en scenario's voor videoclip; zang en ritme; en basistechnieken om geluidsopnames, mp3's en videoclips te maken.

Dit jaar hebben we hard gewerkt aan het nummer 'Dance Floor' van Rafaël, en dankzij zijn doorzetting en creativiteit is het resultaat deze videoclip op YouTube: <http://www.youtube.com/watch?v=RQ9h97n7VBU>.

Daarnaast heeft ook Abdoul Karim zich enorm ingezet als schrijver van verscheidene nummers met een persoonlijke toets, die inzicht bieden in zijn situatie. En dan is er nog de poëzie van de zeer scherpzinnige Almamy, eerder gezongen en reggae qua stijl, maar wel een duidelijke aanklacht tegen bepaalde kwesties.

Soms werkten we op zaterdag ook in groep met Almamy, Abdoul Karim en Rafaël, en ook met Alseny en Mamadou, om ze voor te bereiden (dictie, choreografie, ademhaling, polyfonie ...) op hun deelname aan het festival Brussel-Babel in het Marni-theater in april 2012.

Tot slot werd Abdoul Karim geraakt door de levensomstandigheden van enkele van zijn landgenoten zonder rechten, gedreven tot bedelen, zwartwerken of erger, en liet hij ons weten dat hij een boek/getuigenis wou schrijven om dit alles aan de kaak te stellen. We hebben dan ook maandenlang met hem samengewerkt op basis van interviews en notities die hij had genomen, waaruit we tekenende anekdotes hebben geselecteerd. Het project is uiteindelijk nooit afgewerkt geraakt, want deze jongeman kreeg het bevel om ons grondgebied te verlaten en is naar een ander land vertrokken.

De workshop 'Muziek en schrijven' is zo dus op verschillende manieren een uitlaatklep geweest voor de gevoelens en gedachten van de jongeren, waarbij de aanvankelijk eerder sombere ervaringen in een intelligente, ontroerende en verrijkende vorm zijn gegoten. Opstandige gevoelens hebben zo een plaats gekregen en zijn omgezet in hoop, actie, zang ... Anders gezegd, de jongere is niet langer een hulpeloze toeschouwer, zonder daarom echter tot ondoordachte daden over te gaan.

- Sport

Dankzij sportkaarten die ter beschikking zijn gesteld door de ULB hebben de jongeren toegang tot de sportinfrastructuren en -activiteiten van de ULB, in een eerste fase begeleid door een opvoeder. Zo krijgen ze de kans om een hele reeks diverse sporten te ontdekken, maar ook om in contact te komen met een ander publiek (de studenten op de campus).

Dit jaar is het gebruik van deze nieuwe mogelijkheid sterk toegenomen. Krachttraining en de fitnesszaal blijven het populairst, en op die activiteiten komen de jongeren het vaakst af. Daarnaast heeft Aissatou leren zwemmen, terwijl de twee dochttertjes van Fanta waterpret in het zwembad hebben ontdekt. Yasin heeft karate en capoeira uitgeprobeerd, en is uiteindelijk bij taekwondo uitgekomen. Rohid, van zijn kant, heeft bij Boubacar en Djeby uitpakkt met zijn geduchte biljartkunsten.

- Filmbespreking

Gemiddeld één keer per maand proberen wij het kookatelier te combineren met de vertoning van een film, waarna van mening wordt gewisseld over bepaalde thema's.

Op een avond kijken we naar de komedie 'Braqueurs, amateurs' en houden we achteraf een bespreking over het delicate thema: hoe ver mag je gaan om te krijgen wat je wilt als je in geldnood zit? Voor tal van jongeren is dat een heel concrete vraag. We bespreken met Abderrahmane, Eladj, Ahmed Kader en Aissatou o.a. de verleiding om te gaan stelen als je bijvoorbeeld geen inkomsten hebt. Met een heerlijke muntthee en een fruitsapje erbij beschrijft iedereen wat hij zo al heeft gezien en de beweegredenen van de daders. Abderrahmane wijst er onder meer op dat de verleidingen van helden niet alleen verband houden met basisbehoeften, maar ook in hoge mate toe te schrijven zijn aan hun jacht op succes, zelfs al kunnen ze nog hun facturen betalen. We bespreken deze jacht op succes verder, die altijd dezelfde lijkt te zijn, want iedereen verlangt zowat hetzelfde: geld, macht, opklimmen in de hiërarchie van het bedrijf, enzovoort. De discussie evolueert vervolgens naar het vinden van een andere manier om geluk na te streven: geluk los van conformisme, waarbij je meer naar jezelf luistert dan een ideaal na te jagen dat door velen in de maatschappij wordt gedeeld, maar uiteindelijk vrij anoniem is. Een leven waar de tijd beter verdeeld is tussen werk en uitwisselingen met vrienden, waar je activiteiten onderneemt voor je plezier, omdat je die graag doet, en niet voor het geld of het prestige dat eruit voortkomt. Een eenvoudiger vorm van geluk als tegengif voor hebzucht, waarbij je geen grote behoeften hebt en waardoor je van het leven kunt genieten door al met weinig tevreden te zijn ...

- Jaarlijks feest

Een goede gelegenheid voor ontmoetingen, maar ook voor een evaluatie door de jongeren die vaak naar Mentor komen en een voorstelling van de diverse activiteiten voor nieuwelingen.

Dit jaar hebben we gekozen voor een videopresentatie van een half uur, een exporteerbaar, herbruikbaar en reproduceerbaar hulpmiddel dat ons in staat stelt de presentatie kort, helder, volledig en geïllustreerd te maken. Dat draagt immers bij tot een beter begrip, want een deel van het publiek is nog niet zo vertrouwd met het Frans. Nadien volgde een groepsdiscussie en we lieten de jongeren ook een formulier invullen om meer in detail te weten te komen wat hun persoonlijke interesses zijn.

- Uitstappen

Er werden specifieke uitstappen of excursies georganiseerd, bijvoorbeeld naar het zwembad, naar Planckendael en naar Brugge, vooral in de grote vakantie.

- Kampen

Tijdens deze langere uitstappen met overnachting ervaren de jongeren pas echt het groepsgevoel en kunnen ze elkaar beter leren kennen, vriendschapsbanden versterken en delen wat ze allemaal meegemaakt hebben. Door even helemaal weg te zijn van hun dagelijkse beslommeringen en hun vaak talrijke verantwoordelijkheden kunnen ze hun statuut als niet-begeleide jongere even vergeten en voelen dat ze deel uitmaken van een familie, dat ze erbij horen.

HET TEAM

In 2012 bestond ons team uit:

- **Voltijds bezoldigde personeelsleden:**
 - een directrice: Bénédicte Adnet (vervangen door Elisabeth Paris tijdens haar zwangerschapsverlof)
 - vier maatschappelijk werkers: Etetu Mekonen, Sébastien Bocket, Véronique Müller (vervangen door Irène Cramer en Ophélie Sebban) en Amélie Verbraeken (vervangen door Sarah Gödert vanaf maart 2012)
 - een opvoedster: Aurélie Van Nieuwenborgh
 - een animator: Michaël Damman
 - een sociaal begeleider: Brahim Miloud
 - een administratief en financieel verantwoordelijke: François Muhire
- **Deeltijds bezoldigde personeelsleden:**
 - een projectleidster: Dorothee Maréchal
 - een scholingsverantwoordelijke: Fatima El Mourabiti
 - een opvoedster: Pernelle Taquet
 - een scholingsbegeleider: Thierry Célis
 - een psychologe: Stefania Giagnorio
 - een onderhoudsverantwoordelijke: Lucina De Guzman
- **Vrijwilligers:** Sommige mensen hebben meerdere uren per week het onthaal voor hun rekening genomen, anderen hebben geholpen met de studiebegeleiding of in andere specifieke domeinen (fondsenwerving ...).
Hartelijk dank aan: Abass Diop, Aimée Van Vliet, Amélie Servotte, Annick Van Den Poel, Anouk, Caroline Arendt, Estelle Gallot, Frederic van Zinnicq Bergmann, Hervé Oury, Hubert Beeckmans, Isabelle Breto, Jessica van Zinnicq Bergmann, Joachim Defgnee, Kate Skitt, Laurence Fromont, Lilly Mba Fotsing, Mamie Véro Djembe Ohemba, Mary-Janne Farren, Meghan Rens, Michèle Rens, Nayla Wiegand, Nicolas Moalic, Odile Troiano, Timothée Bres.
- **Stagiaires:** Christine Da Silva, Audrey Buob, Tugba Celik, Martine Bourgeois en Louise Donneaux hebben onze werking ondersteund.

VORMINGSPROCES

Het hele jaar door heeft het team zich gewijd aan permanente vorming en supervisie.

Supervisie

- Eén voormiddag per maand bespreken de maatschappelijk werkers samen met een externe supervisor de verschillende concrete situaties waar ze vragen bij hebben. In de loop van 2012 is die supervisie opgesteld voor de opvoeders en animatoren van de groepsas.
- Tegelijkertijd wordt de werkwijze binnen Mentor-Escale ter discussie gesteld om het werk van de supervisors te integreren en de resultaten ervan optimaal te benutten.
- Eén maal per jaar wordt aan het hele team supervisie gegeven gedurende drie dagen. Daarbij worden de problematische punten binnen de instelling grondig geanalyseerd en op basis daarvan worden andere actiemogelijkheden aangereikt.

Vorming

Diverse opleidingen werden gevolgd door hetzij het volledige team, hetzij enkele teamleden, naargelang de vastgestelde behoeften. Deze supervisie en vorming heeft de teamleden nuttige hulpmiddelen en methoden aangereikt om hun manier van werken te verbeteren, en heeft ze de gelegenheid geboden om na te denken over hun dagelijks contact met het doelpubliek.

SAMENWERKING EN LOBBYWERK

Mentor-Escale werkt steeds samen met andere partners, zowel via de uitwisseling van informatie als in het kader van de begeleiding van een jongere of van de uitwerking van een project.

In 2012 hebben we, naast de samenwerking met de opvangcentra, LOI en voogden ook in rechtstreeks verband samengewerkt met o.a.:

- Abaka
- Het Protestants Sociaal Centrum
- Convivial vzw
- CIRE, de Franstalige zusterorganisatie van Vluchtelingenwerk Vlaanderen
- Het OCMW van Vorst
- Dynamo vzw
- Exil vzw
- GAMS vzw
- 'Habitat et Rénovation'
- 'Logement Pour Tous'
- 'Mission locale' van Ixelles
- Sos Jeunes
- Synergie 14
- 'Table de l'emploi' van Elsene
- Het bureau van juridische bijstand BAJ
- ...

Anderzijds zijn we betrokken bij het denkwerk rond de beleidslijnen die rechtstreeks of onrechtstreeks te maken hebben met de opvang van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en nemen we deel aan de hervormingsinitiatieven die moeten bijdragen tot de verbetering van het huidig beleid.

- We zijn lid van de **Raad van Bestuur van CIRE** (Coördinatie en initiatieven met en voor vluchtelingen en vreemdelingen) en '**Vluchtelingenwerk**' (de Nederlandstalige zusterorganisatie van CIRE).
- De vzw is, sinds haar oprichting, lid van het platform '**Kinderen op de vlucht**'. Het platform is ontstaan in 1999 op initiatief van enkele organisaties die in aanraking kwamen met Niet-Begeleide Minderjarige Vreemdelingen, en groepeert intussen een twintigtal verenigingen die zich richten op de volgende doelstellingen: informatie uitwisselen, opkomen voor een betere opvang van de minderjarigen in het kader van de huidige wetgeving en aanpassingen voorstellen op het gebied van de wetgeving, administratie en procedures.
- Mentor-Escale is eveneens lid van de **Sociale Coördinatie van Elsene** die meer dan 80 verenigingen in de omgeving van Elsene groepeert en met elkaar in contact brengt.

VOOR MIJ IS MENTOR ...

Tijdens onze jaarlijkse evaluatie hebben we aan de jongeren gevraagd om het volgende zinnetje aan te vullen:

Voor mij is Mentor ...

“Positief! Het is een ontmoetingsplaats voor jongeren, een plaats waar je informatie vindt over integratie in België en over zelfstandig gaan leven. Mentor heeft mij enorm geholpen met mijn schoolwerk!” — Mamadi

“Een plaats om te eten, om andere jongeren te ontmoeten en om met iedereen te praten.” — Yasin

“Alles! Je kunt je niet inbeelden wat Mentor mij al heeft geboden. Zo veel dingen in mijn leven! Mijn voogd had mij laten vallen, maar Mentor heeft mij altijd geholpen! Bedankt Etetu, Sébastien, Brahim en de anderen. Ik ga mijn kinderen over Mentor vertellen! Bedankt voor alles dat ik heb gekregen.” — Abderrahamne

“Een vereniging die jongeren helpt om het hoofd te bieden aan problemen rond huisvesting, juridische en sociale kwesties enzovoort. We leren er België goed door kennen en we leren ons integreren. Bij al mijn problemen had ik het geluk dat Mentor er was om mij te helpen, waarvoor mijn dank.” — Djeby Junior

“Een plaats waar ze je informeren over dingen die je niet weet (naar een afspraak gaan, het OCMW leren kennen, scholen en crèches zoeken ...), en Mentor-Escale is ook zowat mijn familie.” — Fanta

“Een plaats waar ik voedselpakketten kan afhalen, een kookatelier kan volgen, een film kan bekijken en bespreken, of nog andere activiteiten kan doen. — Fousseni

